

RODNA GRUDA

REVIJA SLOVENSKE IZSELJENSKE MATICE

10 ■ OKT. ■ 1964

RODNA GRUDA

IGOR PREŠERN

Sprejet je zakon
o jugoslovanskem
državljanstvu

Letos v starem kraju

Kaj so nam povedali

M. LIČEN
D. BELOGLAVEC

JANA MILČINSKI

JOŽE ZUPANČIČ

Na svidenje, Sandy!

Eno popoldne in 3000 let
med Vačani

FR. STELE

Konj se vrača v Slovenijo

Most prijateljstva

Obiski državnikov

Hišica v petih dneh

Oglje smo kuhali

Pavla Lovšetova je umrla

Nove knjige

Kako sta se skušala
Butalec in Tepančjan

Naši ljudje po svetu

Vprašanja in odgovori

Visoška kronika

PO IVANU TAVČARJU

SLIKA NA NASLOVNI
STRANI:SLIKA NA DRUGI
STRANI OVITKA
JOŽE GAL:

Svetinje v Prlekiji

Klopotec v jeruzalemskih
goricah nad Ormožem

ILUSTRIRANA
REVIJA
SLOVENSKE
IZSELJENSKE
MATICE
V
LJUBLJANI

Rodno grudo izdaja Sloven-
ska izseljenska matica v
Ljubljani. Izhaja dvanajst-
krat na leto. Letna naroč-
nina za prekomorske države
je 4 dolarje. Poštnina pla-
čana v gotovini. Ureja ured-
niški odbor. Glavna urednica

ZIMA VRSCAJ

Urednica in tehnična ured-
nica Ina Slokan. Uredni-
štvo in uprava: Slovenska
izseljenska matica, Ljub-
ljana, Cankarjeva 1/II. Ne-
naročenih rokopisov in slik
ne vračamo. Čekovni račun
pri KB 600-11/608-51. Tisk
tiskarne »Toneta Tomšiča«
v Ljubljani

V Slovenskih goricah in Halozah veselo pojo klopoteci. Grozdja bodo letos nabrali več kakor lani. Spomladi so trte kazale mnogo bolje kot ob poprečnih letinah in kjer ni bilo neurja s točo, bo letos pridelek za 10 do 15 odstotkov večji od lanskega. Neurja so pa bila letos še kar prizanesljiva na Štajerskem, kjer so doma naša najžlahtnejša vina. Kljub obilnem pridelku, štajerski kletarji niso zaskrbljeni, kakor v nekaterih drugih krajih države, kjer je v kletih ostalo še precej vina od lanskega pridelka. V kletih je dovolj prostora za ves letošnji pridelek, ker so večino lanskega že prodali. Po vsej deželi poznajo, cenijo in pijejo štajerska vina, ki so si utrla tudi v svet številne poti. Kletarji kmetijskega kombinata Ptuj pravijo, da razen lastnega pridelka lahko že ob trgatvi prevzamejo tudi ves mošt od privatnih vinarov, ki ga bodo hoteli prodati. Za vse bodo imeli dovolj prostora v treh velikih in več manjših kletih. V prihodnjih letih se bo tem kletem pridružila še velika nova vinska klet v kateri bodo lahko vskladiščili okrog 500 vagonov vina.

Naročite

SLO VEN SKI IZSELJENSKI KO LE DAR

*Slovenski
izseljenski koledar* 1963

*Slovenski
izseljenski koledar* 1964

19
65

odreži

Naročam

SLOVENSKI IZSELJENSKI KOLEDAR
za leto 1965

Pošljite mi izvodov na zadaj navedeni
naslov

izpolni, obrni

SLOVENSKI IZSELJENSKI KOLEDAR

1965

prinaša zanimive članke, reportaže, črtice, pesmi in številne fotografije iz življenja naših narodov doma in iz življenja naših ljudi v tujini; iz dela njihovih društev in organizacij

Bogata vsebina in grafična oprema koledarja privlači in navdušujeta številne naročnike po vsem svetu

Koledar pošiljamo zvestim čitateljem že v 36 različnih evropskih in prekomorskih držav

Najlepše novoletno darilo za sorodnika ali prijatelja je

SLOVENSKI IZSELJENSKI KOLEDAR

ki ga naročite pri Slovenski izseljenski matici
Ljubljana, Cankarjeva 1/II
ali pri naših zastopnikih

Cena:

za vse prekomorske države 3 dolarje
ali enakovrednost v drugi valuti;
za Francijo, Holandijo, Belgijo in Nemčijo
veljajo že ustaljene cene

odreži

Naslov naročnika:

Ime in priimek

Ulica in številka

Mesto (pošta)

Država

Sprejet je novi zakon

O jugoslovanskem državljanstvu

IGOR PRESERN

Sredi septembra je organizacijsko-politični zbor zvezne skupščine sprejel novi zakon o jugoslovanskem državljanstvu. Ta zakon pomeni pravzaprav prilagoditev zakonske materije novi ustavi in vnaša v celoten zakon še več duha demokratičnosti, svobode in spoštovanja človekove osebnosti. Lahko bi rekli, da pomeni novi zakon precejšnjo sprostitev nekaterih stališč, ki so bila doslej zajeta v starem zakonu o državljanstvu, in namesto njih uvaja mnogo bolj svobodne, elastične odnose oziroma rešitve.

Nedvomno bodo prav naši izseljenci z odobranjem pozdravili novi zakon o jugoslovanskem državljanstvu, saj jim prav ta zakon omogoča, da si pridobijo — seveda če bodo to želeli — jugoslovansko državljanstvo pod najugodnejšimi pogoji.

V čem so pravzaprav bistvene spremembe in razlike med starim in novim zakonom?

Ena izmed osnovnih razlik (o tem smo že poročali v septembrski številki) dopušča dvojno državljanstvo. To pomeni, da lahko postane jugoslovanski državljan tudi tisti izseljenec, ki si je že pridobil v tujini državljanstvo te ali one države in lahko to pridobljeno tuje državljanstvo še nadalje obdrži. Načelo tolerance do dvojnega državljanstva je namreč zajeto že v novi ustavi in ga zato seveda sprejema tudi novi zakon o državljanstvu.

Jugoslovansko državljanstvo je mogoče pridobiti na štiri načine: po poreklu, z rojstvom na teritoriju Jugoslavije, s prirodom in po mednarod-

nih dogovorih. Tuji državljan lahko dobi naše državljanstvo s prirodom, če izpolnjuje naslednje pogoje: 1. da je dopolnil 18 let, 2. da ima odpust iz dosedanjega državljanstva, 3. da je do prošnje za sprejem v jugoslovansko državljanstvo živel v Jugoslaviji vsaj 3 leta (po starem zakonu 5 let) in končno, da se iz njegovega vedenja vidi, da bo lojalen državljan.

Jugoslovanski izseljenci pa lahko dobijo jugoslovansko državljanstvo pod še ugodnejšimi pogoji, kar velja tudi za vse njihove družinske člane. Po novem zakonu lahko dobi naš izseljenec jugoslovansko državljanstvo samo na osnovi zadnje, tj. četrte točke člena 7, ki pravi, da prejme naše državljanstvo tista oseba, katere vedenje jamči, da bo lojalen državljan SFR Jugoslavije. Skratka, za sprejem v naše državljanstvo zadošča le izjava o lojalnosti.

Zelo pomembna sprememba v novem zakonu je tudi tista, ki govori o delovni sposobnosti. Dosedanji zakon je namreč terjal, da mora biti tisti, ki želi dobiti naše državljanstvo s prirodom, tudi sposoben za delo. Novi zakon tega ne zahteva, kar pomeni, da lahko dobijo naše državljanstvo tudi starejše osebe, nesposobne za pridobitno delo.

Zahtevo za sprejem v jugoslovansko državljanstvo vlagajo posamezniki preko občinskega organa, pristojnega za notranje zadeve ali pa preko diplomatsko-konzularnega predstavništva v inozemstvu. Rešitev o pridobitvi ali izgubi jugoslovanskega državljanstva pa prinaša zvezni sekretariat za notranje zadeve.

Letos v starem kraju

Slika zgoraj: srečanje na matici. Od desne: Avgust Baričič iz La Buerie v Belgiji, Boško Milutinović, predsednik Kanadsko jugoslovanske kulturne zveze Bratstvo in Jedinstvo iz Toronta v Kanadi, predsednica matice Zima Vrščaj, Anton Govednik, predsednik Slovenskega podpornega društva Edinost iz Cordobe v Argentini, dosedanji tajnik matice Albert Švagelj, novi tajnik matice Tone Brožič

Slika levo: Članica Progresivnih Slopenk Amerike Helen Kapla v pomenku z Vido Tomšičevo na sprejemu v ljubljanskem Klubu poslancev letos 28. julija

Sliki spodaj: Rojaki — izletniki, ki so se v sredo 29. julija udeležili prijetnega izleta v vrhniško okolico, so se takole fotografirali pred Cankarjevim spomenikom na Vrhniki

Izseljenci iz Pomurja pred gradom v Murski Soboti. Od tam so se odpeljali na izlet v Slatino Radence in na Kapelo, kamor jih je povabila podružnica izseljenške matice iz Murske Sobote

Prijetno srečanje tudi v Senovem

Izseljence s področja Brestanice in Senovega, ki so bili letos na obisku, je podružnica Slovenske izseljenske matice s Krškega povabila na družabno srečanje, ki je bilo 26. avgusta v prostorih restavracije v Senovem. Goste, ki so se zbrali v lepem številu, sta pozdravila in jima zaželela prijetno razpoloženje med znanci in prijatelji na domačih tleh, predsednik podružnice matice Jože Korinšek ter predsednik občinskega odbora Socialistične zveze Slavko Lipar, ki je v kratkih besedah orisal nove pridobitve v občini v zadnjih dveh letih, odkar so si rojaki na skupnem izletu ogledali razne nove objekte. V imenu Slovenske izseljenske matice je zbrane pozdravil član glavnega odbora Jože Plevnik.

Za gostoljubje se je v imenu povabljenih zahvalil predsednik društva Sava iz Merlebacha Anton Jazbinšek. Spominjal se je svoje žalostne mladosti, ki je bila takrat pred desetletji pač bridek delež večine naših delavskih družin s številnimi otroci.

Šolarji, člani pionirskega odreda Črni rudarji, so pristrčno in lepo izvedli večino programa. Peli so in recitirali, nato pa rojakom pripeli rdeče nageljčke in razdelili spominska darila. Po pogostitvi se je razvila sproščena zabava.

Nekaj fotoposnetkov z izseljenske prireditve na Kleku nad Trbovljami. Na sliki zgoraj: Novinarja Zasavskega tednika v pomenku z rojaki. Od leve: 81-letni Franc Čebin iz Homberga v Nemčiji, predsednik društva Sava, Anton Jazbinšek iz Merlebacha v Franciji, Ivan Berce iz Viglesa, novinarja Zasavskega tednika, predstavnik podružnice matice iz Trbovelj Franc Kukovica in predsednik društva Triglav Moltara

Ob pesmih pevskega zbora Svoboda II. iz Trbovelj in prijetnih vižah in popevkah Veselih rudarjev, ob dobri kapljici in prigrizku je veselo srečanje na Kleku za vse, ki so se ga udeležili, kar prehitro minevalo

Kaj so nam povedali

Zapisal: Mirko Ličen in Drago Beloglavec

Rezka Škodnik iz Šempasa, ki živi že od leta 1924 v Argentini, je dejala: Zdaj sem že drugič na obisku. Prvič sem prišla leta 1952. Od tedaj se je mnogo spremenilo pri vas v Jugoslaviji. Saj človek komaj verjame takšnemu napredku. Dodala je, da je med svojim bivanjem v rojstni deželi doživela marsikaj nepozabnega. Med ta doživetja spada tudi sprejem izseljencev pri podpredsedniku SFR Jugoslavije Rankoviću v Beogradu.

Milka Simčič iz Cerovega v Brdih: Celih 39 let je že, kar sem odšla v Argentino. Resnično sem bila ganjena ob lepem sprejemu v Jugoslaviji. V Vrhovlju sem se razjokala, ko sem po tolikih letih spet videla svoja draga rojstna Brda, kjer je zdaj vse tako drugače. Brda so dobila dobro pitno vodo kar po ceveh iz Soče, asfaltirano cesto, velike lepo urejene vinograde, moderno vinsko klet, nove stanovanjske in druge zgradbe in še marsikaj. Ko sem bila mlada, smo morali nositi ali voziti vodo po sto in več metrov daleč, zdaj pa jo imajo kar doma.

Danica Trpin iz Vipolž je prišla na obisk po 17 letih. — Prav lepo je pri vas — je dejala — vidi se, da pridno delate in napredujete. Tudi mi tam delamo in zaslužimo, ne občutimo pa tistega zadovoljstva in sproščenosti. Tukaj pri vas ste bolj prijazni in prisrčni in to človeka osrečuje.

Zakonca Ivan in Jožefa Klikon iz Žabč pri Tolmini sta povedala, da sta bila zelo presenečena, ko sta v domači vasi, kamor sta prišla po 37 letih, doživela tako lep sprejem. Ivan je dejal, da o tem ni mogel niti sanjati, saj takrat, ko je odhajal v Argentino, ni smel niti govoriti slovensko in so s Slovenci ravnali slabše kakor z živino. Zdaj pa so tod ljudje svobodni in povsod je napredek tako viden.

Anton Bavčar iz Sela na Vipavskem je bil zlasti navdušen nad razvojem industrije, lepimi cestami, prometom, s katerim so tako urejene medkrajevne zveze, novimi gradnjami in naselji itd. Dejal je: Ko sem bil mlad, vsega tega ni bilo. Podobno so govorili o svojih vtisih tudi rojaki Jože Pipan iz Brij pri Komnu, Franc Požar iz Goč nad Vipavo in drugi.

Pomurje je po površini majhno, je pa daleč po svetu znano. Prekmurca najdeš na vseh kontinentih, v vseh večjih krajih. Bili so časi, ko so morali mladi in starejši iz teh krajev po vsakdanji kruh na tuje. Težko, z žuljevimi rokami so si ga služili. Na rojstno domovino so pa lahko le mislili, saj ni bilo denarja, da bi se vrnili. Nekaj let po drugi svetovni vojni smo zabeležili prve večje skupine izseljencev iz Pomurja, ki so se vračali

v svoje domače kraje, bodisi za stalno ali samo na obisk.

Med njihovo odsotnostjo se je podoba stare domovine močno spremenila. Veliko je novega tudi v Pomurju: tovarne, šole, bolnišnice, stekla je nova asfaltna cesta itd.

Pomurski rojak Ludvik Horvat, ki je prišel iz Kanade, je dejal, da mu bodo tam v Kanadi komaj verjeli, če bo povedal svojim prijateljem in sorojakom vsaj del tega kar je med obiskom v domačem kraju videl. Na vse spremembe in uspehe v novi Jugoslaviji so naši izseljenci zelo ponosni in se jih veselijo.

Ivan Jagerič iz Turnišča, ki je po 40 letih prvič obiskal domači kraj, je dejal, da nima besed, s katerimi bi izrazil, kar čuti v srcu. Ko je človek v tujini, šele spozna in čuti pravo domotožje. Letos je prišel v Slovenijo sam, prihodnje leto pa bo pripeljal s seboj vso svojo družino. Veliko starejših izseljencev iz Francije, Urugvaja, Kanade in še nekaterih držav, ki živijo že nad 30 let v teh deželah in prejemajo tam pokojnine, bi se želelo vrniti v domovino, vendar jih pokojnina veže na tujino.

Francisco Varga iz Montevidea v Urugvaju pa je med drugim povedal, da se rojaki tamkaj pogosto sestajajo. Tam imajo svoje društvo (Prvo slovensko prekmursko društvo), ki jih povezuje kakor veliko družino.

*Mojemu sinu,
ki v svet je odšel*

*Minilo je že let devet,
odkar odšel si, sinko moj, v svet.
Niti pohvalil nisi se,
niti zlagal,
če boljša ti je druga domovina.
Glasu od tebe
mati tvoja —
nima.*

*Fant moj dragi!
Jaz od tebe nič ne potrebujem,
zame je dovolj, kar imam sama,
le to želim in hrepenim, da čujem:
ŽIV SEM, MAMA!*

Betka Kregar, Celje

Na svidenje, Sandy!

Izza Gradu je vstalo zlato poletno jutro. Po ulicah so hitele ljubljanske gospodinje in nosile s trga polne cekarje zelenjave in svežega sadja. Povzpela sem se po tihem stopnišču in pozvonila pri vratih, za katerimi sta naša rojaka Viki in Leo Poljšak iz Clevelanda, med letošnjim obiskom v rodni domovini našla svoj začasni dom. Vendar ju nisem obiskala zato, da bi pisala o njuni včasih lepi, včasih težki življenjski poti, ki sta jo prehodila od tistih dni, ko sta še čisto mlada zapustila domačo deželo in se napotila v svet s trebuhom za kruhom, pa do današnjih dni, ko sta se za nekaj tednov vrnila v ljubljene kraje svoje mladosti.

Moj obisk je veljal njuni šestnajstletni vnukinji Sandy, ki sta jo pripeljala s seboj. Ko sem čakala pred vrati, me je za hip zaskrbelo: kako me bo Sandy sprejela? Res, da je otrok slovenskih staršev, toda rodila se je in rastle je v daljni deželi v tujem okolju; kdo ve, kako se bova spoprazumeli, kako bova našli skupne vezi?

A že me je iz misli vzdramil domač pozdrav. Pred mano je stala prikupna, plavalosa deklica in mi z lepim slovenskim naglasom voščila »dobro jutro«. Začudila sem se: ali zna Sandy slovenski?

No, izkazalo se je, da marsikaj razume in zna že tudi nekaj naših besed, vendar ne toliko, da bi se mogli pogovoriti. In ker je tudi moja angleščina preborna za tekoč razgovor, sta nama njena babica in dedek kot tolmača ljubeznivo priskočila na pomoč.

»Veste«, je rekel gospod Poljšak, »pripeljala sva jo s seboj, da bo spoznala in vzljubila domačo deželo, da bo vedela, od kod izvira njen rod in da bo tudi takrat, ko naju več ne bo, živel v njej spomin na lepe slovenske kraje in na ljudi, ki jim kri istih dedov teče po žilah«.

No, do tistih dob je še daleč in vsi ki ju poznamo, smo prepričani, da bosta gospa in gospod Poljšak še pogosto obiskala rodno grudo in da bosta čez nekaj let z enakimi nameni pripeljala tudi svojega vnuka Sandynega mlajšega bratca, in nekoč pozneje tudi pravnuka.

»Vse to so tudi najine želje,« se je zasmejala gospa Poljšakova. »Toda želje se žal ne izpolnijo vedno. Saj si na primer že od nekdaj želiva, da bi tudi najin sin, Sandyn oče, nekoč prišel z nama, toda žal ima vedno toliko dela, da ne utegne. Zato pozna najino rodno deželo le po pripovedovanju.«

Prav gotovo je tudi Sandy marsikaj slišala o Sloveniji, o tukajšnjih krajih in ljudeh; in v svojih mislih si je ustvarila podobo, ki jo zdaj lahko primerja z resnico. Zanimalo bi nas, kakšna je razlika med to namišljeno in resnično podobo?

»Vse sem si predstavljala mnogo manjše, skromnejše,« je razlagala Sandy, »nisem si mislila, da je tukaj toliko velikih, sodobnih mest, visokih hiš, širokih cest, polnih prometa.«

Povedala je, da ji je pri nas zelo všeč in da se dobro počuti. V veliko doživetje ji je bilo potovanje v Beograd in sprejem pri podpredsedniku tovarišu Rankoviču. Veselo se je zabavala na pikniku, ki je bil ameriškim rojakom na čast prirejen 4. julija v Vinomeru pri Metliki. In še mnogo zanimivih in prijetnih doživljajev se ji je vtisnilo v spomin.

»Zdaj, ko si nam zaupala, kaj ti je pri nas všeč, nam povej še o tistem, kar te je razočaralo.«

»O,« je rekla Sandy s porednim nasmehom, »najbolj me je razočarala pita. To je primorska narodna jed, ki jo je dedek, ki je doma iz tistih krajev, ničlikokrat hvalil. Prav nič mi ni všeč kombinacija kolača, ribice, paradižnika in ne vem česa še. Sicer pa sem s tukajšnjo hrano zelo zado-

Mlade pevke Mladinskega pevskega zbora pri Slovenskem delavskem domu na Waterloo rd. Poleg pevovodje g. Gregorinčiča stoji Sandy Poljšakova

Mešani mladinski pevski zbor pri slovenskem delavskem domu na Waterloo rd.

voljna. Le porcije v gostiščih so mnogo preobilne za nas.«

»Takšno razočaranje se že prenese,« smo se zasmejali, »da le ni kaj drugega!«

»Pač,« je rekla Sandy, »še nekaj je. Razočarana sem, da imate premalo telefonov. Rada bi se dogovorila za sestanek z mladimi prijatelji, ki sem jih spoznala tukaj, a ker nimajo telefona...«

Res, takih tehničnih dobrin pri nas še nimamo toliko kot v Ameriki. Vendar upam, da se je Sandy kljub temu večkrat sestala z našo mladino in da so se dobro razumeli med seboj.

»Prav lepo smo se razumeli,« je brž pritrdila. »In zakaj tudi ne? Mi mladi imamo iste želje, iste cilje, občudujemo iste stvari. Radi bi uspešno končali svoje študije in se posvetili poklicu, ki nam je všeč. Poslušamo isto glasbo, beremo iste knjige: od modernih Hemingwaya in Faulknerja, od klasikov Shakespearja in Dickensa. Koliko skupnih snovi za razgovore!«

»To je vse prav in lepo,« se je vmešala gospa Poljšakova, »toda še lepše bi bilo, če bi vsa ta mladina govorila v domačem, slovenskem jeziku, da bi se tudi naša Sandy naučila slovenščine. Toda vsi govore z njo le angleški in s Sandyno slovenščino ne bo nič.«

Sandy se je v zadregi nasmihala; na obrazu ji je pisalo, da razume, nad čim se babica pritožuje.

Gospod Poljšak pa se je potegnil za svojo vnučkinjo. »Res je, da ne govori po naše, zato pa pozna vse slovenske pesmi. Ze dolgo vrsto let sodeluje v Mladinskem pevskem zboru na Waterloo rd. Vsak teden imajo pevske vaje in vsako leto prirede po dva koncerta, na katerih pojejo in igrajo lepe slovenske pesmi. To je velik zbor; v njem sodeluje 85 otrok od 6—18 leta.

Na okno je potrkal golob. Gospa Poljšakova mu je to jutro pozabila nasuti drobtinice, pa jo je

poterjal za svoj obrok. S ceste je odmeval hrup mestnega življenja; pod oknom je neslišno tekla zelena Ljublanica — kot neslišno teče naše življenje.

Ali bo Sandy še kdaj obiskala domovino svojih dedov?

»Seveda bom,« je obljubila Sandy in še prijateljice bom pripeljala.

Na staro Ljubljano me vežejo mnogi spomini

Z lepe gorenjske vasi Radomlje sem prišla kot trinajstletno dekle v Ljubljano za sobarico k bogati družini. Bili so dobri z menoj, vendar sem morala trdo delati, saj sem prenekatero noč stregla gostom do dveh, treh zjutraj. Danes se čudim, kaj vse zmore mlad človek!

Stanovali smo v Šelenburgovi ulici, ki je danes ni več in na tistem prostoru, kjer je tedaj stala hiša mojih gospodarjev, stoji danes velika, velika hiša. Le na slikah še gledam tisto »dolgo vas« in skoraj ne morem verjeti, kako se je vse spremenilo. Kaj vse ste naredili v komaj petnajstih letih!

Gospode, ki sem ji stregla takrat, ni več. Mnogih se spominjam, zlasti mi je ostala v spominu Prešernova hči, ki je bila takrat 86-letna starka in pa Manica Komanova, ki nam je nosila mleko. Takrat sem se vsemu čudila pa malo razumela; šele danes vem, kako težko je bilo takrat za tiste, ki smo bili rojeni v revščini. Trdo se je bilo treba boriti za obstanek.

Barbara Slanovec,
California

Eno popoldne in 3000 let med Vačani

JOŽE ŽUPANČIČ

Vače nad Litijo so med tistimi slovenskimi podeželskimi kraji, ki so po vsem svetu najbolj znani. Njegovo ime so raznesli v tujino mnogi domačini, ki so se začeli izseljevati z domače grude po evropskih in ameriških deželah. Domovina je bila preskopa in so šli za delom. Donald Lotrich (= Lotrič) je Kristanov z Vač. V Chicagu je med voditelji SNP J. Imenitno obvlada slovenščino, kar smo čuli že pred leti na ameriškem pikniku v Polhovem gradu, ko je pripeljal številne prijatelje v staro domovino. Mr. Donald pa piše tudi odlično angleščino, zato se oglašča vsako sredo v angleški izdaji »Prosvete«, kjer objavlja svoje znane Flaches (Iskrice). V Clevelandu je med voditelji naših izseljencev Vačan Kamilo Zarnik. Tudi ta prihaja rad v staro domovino in na Vače, med stare znance in prijatelje. Še mnogo drugih Vačanov se je lepo znašlo v Ameriki; nekateri goje na svojih farmah pomaranče. Kadar je trgavec, jim priskočijo na pomoč pri obiranju in pakiranju znanci in prijatelji iz drugih bližnjih krajev. Prijatelja poznaš pač najbolje v stiski, takrat je vreden dvojne cene.

Ljudje z Vač so raztreseni po raznih evropskih rudnikih in drugih krajih.

Ime staroslavnih Vač pa najdeš tudi po raznih muzejih doma in v tujini. Po Dunaju in Nemčiji so shranjene izkopanine z Vač in okolice.

Predavnimi tri tisoč leti so se pojavili na današnjih Vačah stari Iliri. Naselili so se po hribovskih policah okrog Slivne, Vač, Klenika, Zgornje Krone, Cveteža, Svete gore (danes ji pravijo Zasavska gora), Rovišah in drugod. Starim Ilirom so ugajale višinske sončne police okrog Vač, kjer so imeli dovolj pogojev za življenje; hribovske ravnice pa so jih varovale pred vsiljivimi napadalci, pred Kelti in Rimljani, ki so se hoteli polastiti njihovih pridelkov in izdelkov. Stari Iliri na Vačah so bili že predavnimi tisoč leti sposobni ljudje. Poznali so že koristne, uporabne rudnine: baker in železo. Znali so topiti rude in iz njih izdelovati uporabne predmete: orodje, okraske in orožje.

Med najlepšimi izkopaninami, ki so jih našli doslej na Vačah, je starinska vedrica, slavnostna

posoda. Znanstveniki imenujejo take kotličke: situle. Doslej so našli v naših krajih že nekaj takih starinskih situl iz davne ilirske dobe, tako na Magdalenski gori pri Šmarju na Dolenjskem, pri Stični, v Valični vasi in drugod. Nekaj so jih našli tudi v tujini, predvsem v Italiji in v Avstriji. Nobena doslej najdenih situl pa ni tako lepa, kakor Vaška situla. Njeni okraski, ornamenti in prizori iz lovskega in bojnega življenja so izdelani v treh pasovih.

Nedavno sem naletel v Ljubljani na prijatelja iz tujine in je v pogovoru omenil, da si želi ogledati starinsko Vaško situlo in bo zato potoval z motoriziranim vozilom na Vače.

»Kaj meniš, da bodo tako dragocen zgodovinski predmet čuvali na Vačah?« sem mu dejal.

»Da, tako menim, ker sem že večkrat bral o Vaški situli. Zato mislim, da jo čuvajo doma na Vačah.« mi je odvrnil.

Povedel sem ga v ljubljanski muzej in zgodovinar in ravnatelj ljubljanskega Narodnega muzeja dr. Jože Kastelic (po rodu iz Šentvida na Dolenjskem) naju je povedel v muzejsko sobano, kjer hranijo izkopanine iz halstatske dobe. Tu imajo izkopanine z Vač posebno vitrino (stekleno omaro). Vaška situla pa ima posebno častno mesto in stoji sama, kakor kraljica kraljic, v posebni vitrini. Situla je ponos ljubljanskega muzeja, saj so upravičeno ponosni nanjo. Prav tako pa tudi Vačani. 17. januarja 1878 jo je našel kmečki fant — 18-letni Plezetov Janez — Janez Grile s Klenika, iz male vasice med Vačami in Zasavsko goro. Pozneje sva s prijateljem obiskala še Plezetove na Kleniku in so bili obiska in pomenka z rojakom iz tujine sila veseli.

Na Vače, ki imajo 523 metrov nadmorske višine, vodi iz Ljubljane več cest. Po levem bregu Save je dovoz v letošnjem letu nemogoč, ker grade od Ljubljane skozi Dol in Dolsko do Litije moderno asfaltirano zasavsko cesto. Najbolj roman-

Vače

Foto: J. Zupančič

Na Vačah in v sosednjih Kandršah rede dobro živino, ker imajo lepo urejene pašnike

tičen je prihod po celjski cesti, kjer se odcepiš pri Domžalah in kreneš v Moravško dolino. Tu se začneš vzpenjati po severnem boku Slivne, ki se dviga (870 m) nad Vačami. Cesta Ljubljana—Moravče—Vače doseže najvišji vzpon na Klanecu nad Vačami. Tam se ti odpre pogled na gorenjske hribe in Limbarsko goro in na stisnjeno Zasavje. S Klanca in Vač ugledaš zasavsko železnico in reko Savo. Če prideš na Klanec v popoldanski uri, boš ugledal vse ožarjene Vače, zadaj za njimi pa imenitno kulisarijo: Roviškovec, Polšniške Dolomite in kumljanske hribe.

Vačani se v zadnjem času zavedajo, da morajo kreniti na nova pridobitna pota. Zato so se lotili turizma. Ustanovili so Turistično društvo in so izvolili za predsednika naprednega razgledanega in načitanega kmečkega gospodarja Franca Kovača, po domače Hribarjevega Franceljna iz Boltije, male vasice med Vačami in Ponovičami. Vačani urejujejo svoj kraj in imajo dve dobri gostilni s prikupno postrežbo.

Vsak došlec si lahko ogleda majhen, domač muzej v novi šolski stavbi. Stara šola na glavnem trgu je bila med vojno uničena zato, ker se je nastanil v njej okupator. Zasavski partizani pa so ga pregnali s peklenskim strojem, ki so ga vtihtapili med njihovo pošto v posebnem zamaskiranem paketu. Nakana je uspela in nemški sovrag je bil preganjan z Vač in ves okoliš je postal osvobojeno ozemlje, kjer so imeli partizanski borci svoje šole, tečaje, tiskarno, bolnišnico i. dr. ustanove.

Danes si je vredno ogledati Vače in vso okolico med Slivno in Zasavsko goro zato, da spoznaš zgodovinske kraje, ki so bili pomembni že pred tri tisoč leti. Zlasti pa so bili borbeni v zadnji svetovni vojni. Na vsakem koraku boš našel kako zanimivost, ki bo privlačila tvojo pozornost. Rojaki po svetu so lahko ponosni na svoje rodne Vače in Vačane.

Konj se vrača v Slovenijo

FR. STELE

Menda ni bilo samo pri nas tako: ko smo po vojni bolj na široko začeli uvajati mehanizacijo v kmetijstvo, ko smo mislili, da bo traktor lahko deloval tudi v najbolj odročnih hribovskih krajih, je bila parola: konj je zastarelo »delovno in prevozno sredstvo«, konj bo izginil, kot so izginili nekoč graščaki, pa pozneje veleposestniki in kapitalisti.

Konj pa, kjer se je obdržal, je mirno žvečil svoj obrok ovsa ali sena in čakal. Ni izginil! Nasprotno, vedno višje je dvigal glavo in se zadnje čase začel počasi, ponekod pa tudi v galopu vračati v prazne hleve.

Takole je to: konj se ne vrača zato, da bi spet zamenjal traktor in kombajn, da bi vlekel težko naložene parizarje po naših in tujih klancih, konj se vrača iz dveh razlogov, dveh trdnih razlogov: turizma in razvedrila ter prehrane.

Oglejmo si najprej argument prehrane! V tujini, predvsem v Franciji in Italiji, so prišli ljudje na to, da je konjsko meso mnogo bolj primerno za prehrano ljudi, ki mnogo sede v pisarnah in se malo gibljejo. Nima toliko maščob kot govedina in seveda še manj kot svinjina. Seveda tu ne gre samo za medicinske ugotovitve, gre tudi za vprašanje okusa. — Kaže, da je številnim Francozom in Italijanom konjsko meso mnogo bolj všeč kot kako drugo.

Pri nas je veljalo včasih konjsko meso za hrano »za reveže«. Morda tudi zunaj, toda zdaj že dolgo ne več! Vsi boljši hoteli v Franciji in Italiji se ne sramujejo imeti na svojih jedilnih listih tudi konjskega mesa, sloviti pariški hotel »Maxim« ima vrsto »konjskih« specialitet.

Naj vse to potrde še številke: Francija in Italija pojesta dnevno toliko konj, kolikor jih je lani izvozila vsa Slovenija. Možnosti na trgu torej dovolj! — Poleg tega pa je vzreja konj zelo rentabilna, saj lahko konja zrediš ob ne prevelikih stroških.

To so spoznali že številni naši kmetje, predvsem na področjih, ki so že po svojih naravnih pogojih primerna za konjerejo. Na obrobju Ljubljanskega barja goje nekateri kmetje čez leto tudi že po osem konj za prodajo in lahko rečemo, da se jim to splača bolj kot kakšna druga živina. Pri enem konju zaslužijo tudi od 40 do 60 tisoča-

kov, kar niso mačje solze, še posebno če računamo, da se je konj pretežno pasel.

V Sloveniji je sedaj okoli 52.000 konj, od tega približno polovica kobil. Da bi res dosegli vrnitev konja in večji izvoz konjskega mesa na tuja tržišča ter s tem zaslužili lepe devize, bi morali letno pripuščati polovico vseh kobil, kakih 15.000 letno. Za to bi bilo potrebno vsaj 100 žrebcev v Sloveniji, teh pa ni. Nekateri predeli (Notranjska, Primorska, zahodni del Štajerske) so brez enega žrebca.

Prvi korak v bodoče bo torej moral biti usmerjen v nabavo plemenskih žrebcev, ki bodo omogočili širši procvit naše konjereje v »kuhinjske namene«.

Tudi druga plat »konjske medalje« — turizem, šport in rekreacija — si počasi utira pot tudi k nam. V zadnjih letih je namreč v Nemčiji in drugih silno industrializiranih deželah vse več ljudi, ki jih počitnice v avtu, v vlaku ali letalu ne razvedre več; ne sprostijo jih.

Zato se odločajo iz leta v leto številnejši tuji turisti: dopust bomo preživeli v sedlu in si s konjskega hrbta lepo zlagoma in na svežem zraku ogledovali znamenitosti te ali one pokrajine.

Slovenija je kot nalašč za kaj takega. Prepolna tihih gozdov, prostranih travnikov in senožeti, skritih gozdnih poti in poljskih kolovozov ter starih in novih znamenitosti. Ali si lahko zamišljamo kaj lepšega kot nekajdneven izlet s konji od gorenjskih očakov pa tja do morske plaže.

Turistična agencija »Kompas« je že pripravila nekaj takih tur za turiste na konjih, vendar letos še ni mogla začeti z delom, predvsem ker ni bilo dovolj konj na razpolago. Turistični odbor Konjeniškega kluba v Ljubljani ima težave s konji oziroma s prehrano in prostorom. Zato bodo šte-

vilo konj zmanjšali, kar bo olajšalo delo izven sezone.

Druga oblika »konjskega turizma« je jahanje po urah. Tako imajo to urejeno v sloviti kobilarni Lipici na Krasu. Kobilarna plemenitih belih konj, lipicancev, o katerih je lani tudi Walt Disney posnel film, sedaj pa snemajo Nemci serijo televizijskih kratkih filmov, lipicancev, ki so z dunajsko jahalno šolo odšli tudi na svetovno razstavo v New York, je bila ustanovljena pred 384 leti. Tu drže sedaj poleg lipicancev tudi galopske konje angleške ali arabske krvi, ki jih dajejo turistom za jahanje po urah. Lani so s tem jahanjem krili del skupnih stroškov v znesku skoraj 3 milijone din, prihodnje leto pa računajo že na 700.000 din čistega dobička pri 12 konjih, namenjenih turistom.

Pri lipicancih bo šla Lipica zdaj v manjše število glav, pa bodo zato te konje bolj izučili. Bolje je namreč prodati izšolanega lipicanca za 1000 do 2000 dolarjev, kot pa nešolanega za 500 in manj dolarjev.

Tretje, zaradi česar naj bi se konji vrnil, pa je športno področje. Marsikje v tujini so konjske dirke, pa naj bodo galopske ali kasaške, obiskane bolj kot še tako napeta nogometna tekma.

Pri nas je kasaštvo star šport, ki so ga gojili že nekdanje na Ljubljanskem polju, okoli Šentjerneja, Krškega, Ljutomera in Turnišča.

Ljubljanski hipodrom še urejajo, oziroma zanj ni na razpolago dovolj sredstev, da bi res lahko neprekinjeno med vso sezono prirejali konjske dirke. Ko pa bo urejen, bo prav gotovo pripomogel k razširitvi tega zdravega in lepega športa.

Konj se torej vrača tudi v Slovenijo. Ne sicer ravno v galopu, vendar je začetek storjen.

Foto Kompas

Lipianci

Most prijateljstva

The Bridge of Friendship

*Predsednik Tito in predsednik
državnega sveta Romunske ljudske
republike Dej na slavlju ob začetku
gradnje hidrocentrale Djerdap*

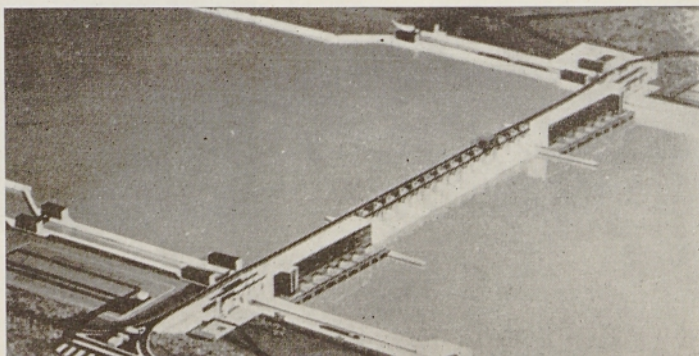
V ponedeljek 7. septembra sta naš predsednik Tito in predsednik državnega sveta Romunske ljudske republike prisostvovala začetku del na izgradnji največje hidrocentrale v Evropi na Djerdapu. Slavnostni začetek del so naznanili topovski streli. V množici več tisoč zbranih so v prvih vrstah stali delavci v modrih oblekah, bodoči graditelji te gigantske hidrocentrale, ki bo dajala okrog 11 milijard kilovatnih ur električne energije letno. Na Djerdapu, kjer bo hidrocentrala, bo do leta 1971 nastalo 180 kilometrov dolgo edinstveno kanjonsko jezero, v katerega bodo ukrotili ogromno silo Donave. Hidrocentralo bodo gradili delavci in strokovnjaki Jugoslavije in Romunije z enakim deležem sredstev, služila pa bo razvoju gospodarstva ne le Jugoslavije in Romunije, temveč tudi napredku drugih podonavskih dežel s povečanjem rečnega prometa.

Oba predsednika, ki ju je spremljalo na tisoče prebivalcev iz obeh držav in številni graditelji, sta na jugoslovanski in romunski strani skupaj odkrila obeliska, na katerih piše: »Dne 7. septembra 1964 se je v prisotnosti predsednika SFRJ Josipa Broza-Tita in predsednika državnega sveta Romunske ljudske republike Deja svečano začela gradnja hidroenergetskega in plovnega sistema Djerdap, ki simbolizira prijateljstvo in sodelovanje med jugoslovanskim in romunskim ljudstvom.«

On Monday September 7, President Tito and President of the State Council of the People's Republic of Rumania attended the official opening of the work at the largest power plant in Europe at Djerdap on the Danube. Thousands of people were gathered when gunshots announced the beginning of the ceremony. Standing in the first row were workers in blue overalls, the future builders of the gigantic power plant which will put out about 11 billion kilowatts of electrical power yearly. The enormous water power of the Danube will be tamed in the unique, 180 km long canyon lake which will have come into existence by 1971. The costs as well as work will be shared equally by Yugoslavia and Rumania and the advantages by all Danube countries.

The two presidents, accompanied by thousands of inhabitants and workers from both countries, unveiled obelisks on each side of the Danube. The inscription cut on the obelisks, both of which will later be cast in bronze and built into the sluice dam of the power plant, says: In the presence of the President of S. F. R. J. Josip Broz-Tito and the President of the State Council of the P.'s R. of Rumania, Dej, began on September 7, 1964, the work at the construction of the hydroelectric and navigation system of Djerdap, the symbol of friendship and cooperation between the Yugoslav and Rumanian peoples.

Djerdap, kakršen je danes in slika bodoče gigantske hidrocentrale

Obiski državnikov

V zadnjem času je obiskalo Jugoslavijo večje število tujih državnikov, visokih funkcionarjev in delegacij, kar priča o velikem ugledu, ki ga uživa naša dežela v svetu. Sredi septembra pa je predsednik Tito uradno obiskal Madžarsko in imel pomembne razgovore s predsednikom madžarske vlade Janošem Kadarjem.

Stiki med Madžarsko in Jugoslavijo imajo že svojo tradicijo. Predsednik madžarske vlade Kadar je v zadnjih letih že dvakrat obiskal Jugoslavijo. Odnosi med obema državama slone na realnih temeljih. Naša Reka je pomembna tranzitna luka za madžarsko mednarodno trgovino. Predvsem pa je Madžarska zainteresirana za sodelovanje pri gradnji hidrogiganta na Djerdapu, pri katerem bi dobila kot kompenzacijo ceneno električno energijo.

Nekaj dni zatem, ko je predsednik Tito z romunskim voditeljem Dejem položil temeljni kamen pri gradnji hidrocentrale Djerdap na Donavi, je na povratku iz Bolgarije obiskal Jugoslavijo predsednik državnega sveta DR Nemčije Walter Ulbricht, ki je imel s predsednikom Titom pomembne razgovore. Izmed številnih uglednih gostov, ki so zadnji čas obiskali Jugoslavijo, naj omenimo še tunizijskega zunanjega ministra Slima, odposlanca predsednika indijske vlade Dajala in parlamentarno delegacijo Norveške.

V drugi polovici septembra je obiskal Jugoslavijo predsednik Češkoslovaške socialistične republike Antonin Novotny. Visokega gosta smo 24. septembra pozdravili tudi v Sloveniji, kjer je v spremstvu predsednika Tita obiskal Ljubljano ter si ogledal obrate agrokombinata Emona v Smledniku in Ihanu.

Obisk češkoslovaških gostov je ponovno potrdil tradicionalne dolgoletne stike, ki segajo že v čas pred prvo svetovno vojno, ko je naša napredna mladina hodila študirat na praško univerzo. Ti stiki so se ob ustanovitvi Jugoslavije in Češkoslovaške republike l. 1918 še poglobili in razširili. Na teh dolgoletnih čvrstih tradicijah spletemo zdaj še nove prijateljske vezi, ki bodo koristile obema deželama. Naša država je letos sklenila vrsto dogovorov z različnimi podjetji Češkoslovaške, Madžarske in Poljske. Ustvarjena je realna podlaga za dolgoročno sodelovanje Jugoslavije v organizaciji za gospodarsko sodelovanje Vzhodne Evrope, kar nam zagotavlja nova tržišča, večji tranzitni promet v naših lukah, nova naročila našim podjetjem.

Tako v republiški, zlasti pa v zvezni skupščini so že prve dni septembra zasedali nekateri odbori in tudi zbori ter postavili na dnevni red prvih zasedanj pooletnih počitnicah več aktualnih problemov. Zlasti kritično so v zvezni skupščini na skupni seji zveznega zbora in gospodarskega zbora pretresali položaj, ki je nastal ob zadnji podražitvi nekaterih živil (sladkor, moka, kruh), premoga, električne energije in nekaterih kovin. Poslanci so poudarili, da bo treba hitreje izvajati skupščinske smernice in za ravnoteženje gospodarskega položaja predvsem zmanjšati investicije, ki so še vedno previsoke. Še odločneje pa bo treba preporazdeliti celotna sredstva v korist podjetij. Ob takšni usmeritvi bo podjetjem ostajalo več in več sredstev in bo vsako podjetje prevzelo polno odgovornost za svojo nadaljnjo usodo ob vsakem investicijskem posegu. Poslanci pa so se tudi zavzeli za odločnejše, mnogo strožje kriterije pri dodeljevanju bančnih sredstev. Praksa je namreč pokazala, da nekatera podjetja najemajo v bankah velika sredstva kot kredit za obratna sredstva, vendar pa jih uporabljajo za razne investicije. Zvezni izvršni svet bo v kratkem pripravil vrsto ukrepov za stabilizacijo gospodarskega življenja.

Med številnimi zbori, ki so zasedali v zvezni skupščini, je treba omeniti tudi odbor za zunanje zadeve, ki je razpravljal med drugim o aktualnih vprašanih položaja naših izseljencev. Zvezni poslanci so se zavzeli za večjo zaščito naših ljudi v tujini, predvsem s sklepanjem dogovorov in raznih konvencij o socialnem zavarovanju s tistimi državami, kjer dela in živi največ naših izseljencev. Mnogi naši izseljenci se potem, ko preživijo določeno dobo v tujini in si izboljšajo življenjski standard, želijo spet vrniti v domovino, vendar se takšnim željam in težnjam marsikje zoperstavljajo nerešena vprašanja glede pokojnin, socialnega zavarovanja in podobno.

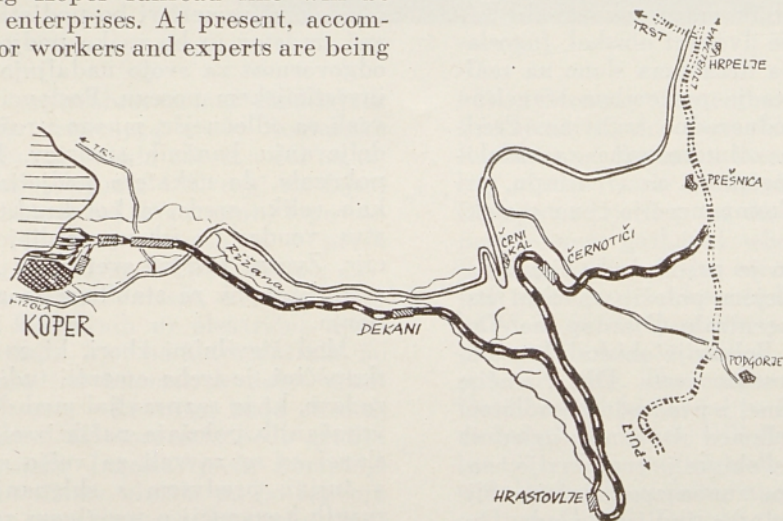
Priprave za gradnjo koprške železnice

Koprsko železnico, ki bo imela okrog 32 km dolgo progo, bo gradilo osem domačih gradbenih podjetij, ki zdaj vzdolž nove železniške trase urejajo naselja za svoje delavce in strokovnjake. Gradnja bo trajala blizu dve leti, zato bodo tudi naselja za graditelje temu primerno urejena. Imela

bodo menze, kopalnice in druge potrebne objekte. Nekje bo tekla železniška proga prav ob Rižani, zato bodo morali za reko izkopati novo strugo. Zgraditi bodo morali tudi dva mostova. Enega čez Rižano, ki bo dolg okrog 60 metrov in nadvoz za cesto v Buzet. Največ dela pa bodo imeli v usekih. Najgloblji bodo globoki okrog 20 metrov in bo treba izkopati okrog 64 tisoč kubičnih metrov materiala, kar ne bo lahko na skalnatih kraških tleh. Tudi nekaj predorov bo treba prevrtati. Eden od teh bo dolg okrog 588 metrov. Precej naporov bo, preden bo stekla preko Krasa nova železna cesta, ki bo še tesneje povezala našo največjo slovensko luko — Koper z drugimi našimi kraji.

The 32 km long Koper railroad line will be built by 8 native enterprises. At present, accommodation houses for workers and experts are being

erected along the future railroad. This settlement, the workers' home for about two years, will be provided with restaurants, bathrooms, and other necessary objects. The work on the Karst ground is not going to be easy. A new river bed will have to be dug for the Rižana River, and an overpass for the road to Buzet constructed. The work at excavations, some of which will be about 20 meters deep, is going to be the hardest. It will certainly not be an easy task to remove about 64 cubic meters of the hard Karst material. There will be a few tunnels up to 588 meters long. A great effort will be required for the construction of the Karst railroad, the new connection between the biggest Slovene port, Koper, and the rest of our country.

Trasa koprsk
železniške proge

Hišica v petih dneh

IGOR PREŠERN

»Prosim, koliko stane tale hiša?«

»Natanko milijon in devetsto tisoč dinarjev, gospa. Seveda brez opreme. Z vso opremo pa dobre štiri milijone,« je pojasnjeval prodajalec.

Starejša gospa si je še nekaj časa zelo podrobno ogledovala lično montažno hišico. Potem se je odločila.

»Prosim, zapišite tudi mene med kupce.«

Na letošnjem mednarodnem lesnem sejmu v Ljubljani je med lesnimi montažnimi stanovanjskimi hišicami vzbujal izdelek škofjeloškega podjetja »Jelovica« nemalo občudovanja. Lično, zelo prostorno, udobno in moderno opremljeno hišico je ogledovalo staro in mlado. Ta ali oni se je celo odločil: prijavil se je med resne reflektante. Sicer pa nič čudnega! Hišica ima tri sobe (eno manjšo in eno večjo ter veliko dnevno sobo), kuhinjo z dnevnim kotičkom, kopalnico, WC, drvarnico in še verando, skupno pa je pod streho nič

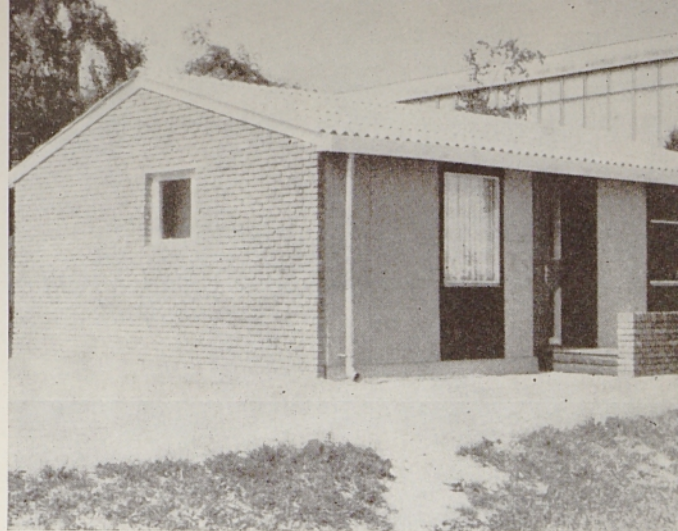
manj kot 67 kvadratnih metrov pokrite površine. Skratka, kar udobno trisobno stanovanje.

»Jelovica« se je s svojimi lesenimi montažnimi hišicami — pravzaprav ni nič videti, da so lesene, kajti iverne plošče in razni izolacijski materiali, iz katerih so sestavljene stene, so na zunanji strani obiti z ravnimi salonitnimi ploščami, tako da je hišica od zunaj videti, kot da je »prava« — uveljavila že pred več leti. Sprva so se oglašali kupci v glavnem le iz inozemstva, zlasti za razne weekende. Pozneje je bilo vse več interesentov, ne samo iz Slovenije, marveč tudi iz Srbije, Dalmacije, Bosne in drugih republik. Lani pa je v Skopju v naselju Vlae »Jelovica« postavila skoraj 200 stanovanj.

»Prednost ni samo v ugodni ceni,« je pojasnjeval predstavnik tovarne, »marveč zlasti v hitrosti gradnje oziroma montaže. Medtem ko traja gradnja takšne hišice iz opeke tudi leto dni,

jo naši strokovnjaki zmontirajo v dobrih petih dneh. V Skopju smo bili že v takem zagonu, da smo naredili po dve stanovanji na dan...»

Kar je res, je res: cena je vabljiva! Kje pa dobite danes za 4 milijone popolnoma opremljeno trisobno stanovanje? Celo v najcenejšem bloku velja prazno stanovanje s takšno površino najmanj 6 milijonov, raje pa še več. Vrh tega so strokovnjaki, ki so pregledali izdelke škofjeloške tovarne, potrdili, da je življenjska doba takega objekta najmanj 70 let, če ga pa skrbno vzdržuješ, pa lahko tudi 100 let in še dlje. Sicer pa pozna takšne enodružinske stanovanjske hišice ves svet — od Amerike do Švedske, Danske, Finske in drugih držav. Nič čudnega torej, da je za izdelke »Jelovice« vse več zanimanja.

DNE 5. SEPTEMBRA JE PREDSEDNIK s soprogo in spremstvom obiskal znani kartuzijanski samostan v Pleterjah. Menihi so sprejeli goste na častnem dvorišču. S posebno pozornostjo so si predsednik Tito in drugi ogledali 160 let staro sončno uro, ki kaže čas na vseh kontinentih. Nato so obiskali še cerkev, knjižnico, ki ima 24.000 knjig in meniške celice. Pri ogledu številnih umetnin in stare opuščene gotske cerkve, v kateri je pokopan Herman Celjski, je predsednik Tito rekel, da jih je nujno treba restavrirati.

JACQUELINE KENNEDY JE Z JAHTO »RADIANT« nekaj dni križarila po našem Jadranu in obiskala nekaj naših otokov in Dubrovnik. Ob odhodu iz naših krajev je poslala predsedniku Titu zahvalno brzojavko za prijetno bivanje ob naši obali.

Na Hvaru so domačini in turisti tople pozdravljali Jacqueline Kennedy

Poslednja vožnja splavarjev na Dravi

The Last Raftsmen on the Drava

Foto: Danilo Skofič

Zgoraj: Včasih je bilo treba pošteno potiskati splav že pred zajtrkom.

Spodaj: V Donji Dubravi so pripravili splavarji svoj poslednji splavarski krst. »Skof« je bil kormoniš splava Vilč Dugonik

The Drava Valley has made its farewells to transportation by rafts which has formed part of its living through centuries. The last raft to leave Maribor on its three-week journey to Belgrade set off on August 2.

Raftsmen on the Drava were first mentioned in history as far back as the 15th century when they used to transport weapons to Hungary during the constant fighting against the Turks. Some preserved guild records from the 18th century mention a brotherhood of raftsmen at Vuzenica. Transportation by rafts began dying off with the com-

ing of railroad and stopped with the erection of power plants on the Drava.

The journey of the last raft was organized by the Maribor Daily »Večer«, and the cooperative farm at Selnica on the Drava. The raft was ceremoniously christened by the writer Anton Ingolič, whose pre-war novel »Raftsmen«, one of his best works, describes the life of our raftsmen.

Dravska dolina se je za vedno poslovila od splavarstva, od katerega je živela dolga stoletja. Letos 2. avgusta, je odplul zadnji splav iz Maribora. Vožnja do Beograda je trajala tri tedne.

Prišel je torej tisti dan, ko so se ljudje iz Dravske doline, Dravskega polja in Haloz, Kobanci in Pohorci, pa še mnogi drugi, poslovili od dravskega splavarstva. V mariborskem pristanu so zadnjikrat zadoneli značilni splavarski vzkliki in zadnji splav je dobil pri splavarskem krstu svoje značilno ime — Postržek.

Seveda je bil to pomemben dogodek in tudi krst zadnjega dravskega splava je bil nadvse svečan. Toda še preden na kratko povemo o njem, naj spregovorimo o dravskem splavarstvu. Zgodovina ga omenja že v 15. stoletju, ko so za bojevanje s Turki vozili po Dravi orožje na Madžarsko.

V 18. stoletju, torej pred več kakor dvesto leti, so imeli splavarji v Vuzenici že svojo bratovščino in iz tistih časov so še ohranjeni cehovski zapisniki, vrč in mašne ustanove vuzeniških flosarjev. Potem je prišel prvi konkurent — železnica. Toda z njo so dravski splavi, čeprav težko, še držali korak, ko pa so zrasle prve hidrocentrale brez splavarskih stez, so se morali splavi ustaviti. Čez velike betonske jezove niso več mogli.

Potovanje zadnjega splava je organiziral mariborski dnevnik Večer v sodelovanju s kmetijsko zadruzo v Selnici ob Dravi. Krst zadnjega splava

je bil dogodek za Maribor. Od blizu in daleč so prihiteli ljudje k tej svojevrstni svečanosti, ki je imela kaj obsežen program. In kdo je bil boter zadnjega dravskega splava? Kdo drugi pač kot znani pisatelj Anton Ingolič, ki je pred vojno napisal enega svojih najboljših del — Splavarji. Ko je pisatelj Ingolič ta roman snoval, se je doživel spoznal z dravskimi splavarji in njihovim življenjem in tako je bil res upravičen, da je botroval tudi zadnjemu splavu.

Takole pripoveduje novinar Večera o zgodovinski vožnji na zadnjem dravskem splavu:

Na splavu je bilo dvanajst potnikov. Vozilo ga je šest starih, izkušenih flosarjev iz Dravske doline: kormioniš (vodja) Vilč Dugonik, prednjak Bertl Kositer, »koh« Hanza Pokeržnik, ravnatelj Maks Jarc, rančar Franc Krečnik in pomagač ravnatelja Šima Krenčnik. Na splavu so bili še novinar in fotoreporter »Večera«, gospodar splava Ludvik Repolusk, direktor kmetijske zadruge iz Selnice Štefan Novak, inženir gozdarstva Jure Doležal in mlada učiteljica iz Celja.

Najteže je bilo prve dni našega potovanja. Pri Žabniku na Hrvaškem smo stali sredi Drave s splavom zaradi nizke vode kar tri dni. Včasih splavarji zaradi tega niso imeli težav. Voda je bila vedno enaka. Tokrat pa je bilo drugače. Kadar so elektrarne na Dravi spustile vodo iz svojih jezov, je Drava butnila ob splav z vso silovitostjo.

Takrat nas je običajno odneslo. Če je bilo to ponoči, nas je odneslo v temo. Pred nami so bili mlini in leseni mostovi. Z mlinarji smo sklepali kupčije (marsikje smo mline morali celo predstavljati), z mostovi pa tega nismo mogli.

Večkrat je šlo za las. V Donji Dubravi smo z zadnjim delom splava čisto malo zadeli v lesen podpornik in most se je že stresel. Vzdolž vse naše poti so nas ljudje navdušeno pozdravljali. Ob odhodu se zbralo v Mariboru več tisoč ljudi.

Življenje na splavu je bilo povsem podobno življenju, ki so ga preživljali flosarji na teh plovnihih objektih pred tridesetimi in več leti. Naša najljubša jed je bila polenta s friko (frika je sestavljena iz sira, smetane, mleka in masti). Na našem splavarskem ognjišču smo kuhali najmanj deset vrst raznih juh.

Spali smo pod uto, ki jo je že včasih imel vsak splav. Dolga je bila okrog šest metrov, široka pa dva in pol. Pod uto smo imeli rahlo plast sena. Splav se je enkrat zaletel v rt. Na Donavi bi se v flos, na katerem je bilo naloženih 150 kubikov lesa, kmalu zaletel težek ruski vlačilec.

Z zadnjim dravskim splavom (zaradi izgradnje novih elektrarn na Dravi splavarjenje sploh ne bo več mogoče) je potoval tudi orkester Vitek iz Maribora. V vseh krajih, kjer smo se ob večerih ustavljali (Osijeku, Vukovaru, Varaždinu itd.), so igrali slovenske pesmi. V Donji Dubravi (nekdanjem splavarskem središču) — so splavarji zadnjega splava pripravili poslednji splavarski krst.

Ko v kovačnicah ognji ponehajo, se Kroparji in Kroparice oblečejo v obleke, kakršne so nekdaj nosili

Oglje smo kuhali in žeblje kovali

JOZE VETROVEC

Nekdaj so v Kropi in vsej njeni okolici odmevala težka kladiva, ki so udarjala po razbeljenem železu. Kroparji in okoličani so kovali. Kovali so žeblje, ki so bili znani daleč po svetu po svoji kakovosti in ličnosti. Tradicija kovanja žebeljev se vleče že stoletja nazaj, zadnjih trideset let pa je kovanje žebeljev tako močno odmiralo, da jih danes starejše Kroparice in Kroparji kujejo le še zato, da pokažejo turistom, kako so kladiva vihteli nekdaj.

Zgodovinski dokazi pričajo, da je bilo znano pridobivanje železa že prebivalcem, ki so živeli na ozemlju sedanje Kroepe pred tisoči in več leti. Arheologi so namreč našli sledove žlindre ob starih rudnih jamah.

Pred 500 leti pa je imela Kropa svojo lastno fužino, v kateri so topili železo. V istem obdobju kot v Kropi so postavili tudi fužino na Jesenicah. V Kropi pa je železarstvo in kovaštvo zamrlo. Posebno po letu 1850, ko so se pojavili na trgu prvi v tovarnah narejeni žblji.

Ampak Kroparji še vedno kujejo. V podjetju »Plamen« so se zbrali vsi tisti, ki imajo še spretno roko za kovanje. Seveda ne kujejo več žebeljev, matic in verig, marveč okrasne predmete, ki so znani po vsem svetu. Marsikdo se zapelje prav v Kropo, da naroči stropno svetiljko, kovano vazo, kovano ključavnico...

Enkrat na leto kroparski kovači kujejo zastonj. Na žbljarski dan, ki je navadno zadnjo nedeljo v juniju, se strne skozi Kropo sprevod, v katerem Kroparice in Kroparji pokažejo, kako so bili včasih oblečeni in s kakšnim orodjem so delali. Preden vse to v sprevodu pokažejo, v majhni kovačnici za žblje, ki ji pravijo vigenjc, razpihajo oglje in kujejo vse dopoldne. Zastonj! Vsak turist lahko vzame nekaj žebeljev, ki jih žbljarji in žbljarice skujejo pred njegovimi očmi.

Oglarji

Foto: Stojan Kerbler

Prav tako zanimivo kot kovanje žebeljev je tudi kuhanje oglja. Še vedno živi nekaj starih ljudi, ki so več kot 50 let podirali drevesa, cepili drva in kuhali oglje. Pred žebeljarskim dnevom posekajo kakšnih trideset kubičnih metrov lesa in ga naložijo v kopo. Potem že teden dni pred turističnim slavljem zakurijo kopo, da je na žebeljarski dan oglje kuhano. Kdor pride tega dne h kopi, mu oglarji povedo kakšno zgodnico ali staro resnico. Na letošnjem žebeljarskem dnevu je ogljar Polde povedal, kako se naredi, da je žena lepa. Takole je povedal:

»Novembra se ne sme sekati. Drva, ki se tega meseca napravijo, so vedno zanič, ker so mokra in težko gore. Ženske, ki kurijo, morajo zato v drva pihati, da bolj gorijo. Od pihanja pa postanejo rdeče, no, pa so lepe...«

Oglarji pa vedo povedati še o strahovih, o molitvicah, ki odganjajo strahove, zakaj se živina peni in še o drugih rečeh.

Kroparji še vedno pravijo, da je bilo včasih zelo »lušno«, ko so oglje kuhali in žebelje kovali.

JESENIŠKA ŽELEZARNA je dobila iz Švedske novo električno peč. Iz Amerike pa so preko Trsta prispeli vsi deli za novo valjarno na Belškem polju.

V MIRNI PEČI SO ODPRLI NOV SPECIALIZIRANI OBRAT TRIKOTAŽE. Podjetje bo izdelovalo predvsem moško vrhno trikotažo. Celotna proizvodnja tega obrata bo šla v izvoz, saj imajo pogodbe sklenjene že do konca leta.

V ŠENČURJU PRI KRANJU so odprli novo poslopje osemletne šole, ki je med najlepšimi šolami v kranjski občini.

TUDI V GORJAH PRI BLEDU so zgradili novo šolo z osmimi učilnicami in telovadnico.

NA LETALIŠČU BRNIK so zgradili še preostalih 800 m betonske steze in je s tem novo letališče postalo letališče »A« kategorije. Na njem bodo odslej pristajala in vzletala vsa letala, ki jih uporabljajo svetovne družbe za potniški promet.

NOVA 12-NADSTROPNA STOLPNICA ZA ŠTUDENTE V LJUBLJANI je že pod streho. Dve in pol etaže bo zavzela sodobna študentska ambulanta, druge etaže pa so namenjene za stanovanja študentov.

V LITOSTROJU SKRBIJO ZA VARSTVO DELAVCEV PRED RAZNIMI POŠKODBAMI. Na nekaterih mestih delavci že dalj časa nosijo čevlje s kovinsko kapo, ki preprečuje poškodbe na prstih nog. Električarji nosijo posebne čevlje z izolacijskimi podplati. Zdaj pa so uvedli še obvezno nošenje zaščitnih čelad.

V TURNIŠČU PRI PTUJU grade farmo za 50.000 bekonov. Prvi zarod prašičev-bekonov so že pripeljali.

PRI PIJAVI GORICI končujejo dela na zadnjem odseku nove kočevske ceste. Nova cesta se bo izognila serpentinam in bo približno kilometer krajša od stare.

Pogled na del nove Ljubeljske ceste pri vasi Bistrica (med Naklom in Podbrezjem). Na levi med hišami je videti staro, vijugasto gorenjsko cesto

Foto: I. P.

V PODJETJU »SLOVENIJA VINO« je začela obratovati nova polnilnica, ki opravlja ves potek polnjenja steklenic avtomatično. Na uro napolni 4500 steklenic.

LJUBLJANSKO PODJETJE »AVTOOBNOVA« se bo preselilo iz nekdanjih zastarelih prostorov v moderno avtoservisno halo, ki bo največji objekt te vrste v Sloveniji.

TRADICIONALNO PRIREDITEV »MARI-BORSKI TEDEN« je obiskalo 140.000 ljudi, trgovska podjetja pa so prodala za okrog 360 milijonov blaga.

TAM — TOVARNA AVTOMOBILOV IZ MARIBORA bo sodelovala na mnogih inozemskih sejnih, med drugim v Plovdivu, Solunu, Brnu in v Alžiriji.

POHORSKA VZPENJAČA JE PREPELJALA DVAMILIJONTEGA POTNIKA Franca Vivoda. Uprava vzpenjače mu je darovala družinsko vozovnico za dve leti, uprava hotela Bellevue pa ga je z družino povabila na kosilo.

V LOVRENCU NA POHORJU SO PROSLAVILI 20-LETNICO OSVOBODITVE. Hkrati so odprli novo telefonsko centralo in prenovljen zdravstveni dom.

NAŠE ALPE SO DOBILE NOVE PREBIVALCE. Iz italijanskega narodnega parka so pripeljali tri kozoroge, ki že letos pričakujejo naraščaj. Tako bo odslej tudi Trento krasila ta lepa divjad, ki so jo nepremišljeno iztrebili v XVIII. stoletju.

SLOVENIJA JE DOBILA NOVO ŠKOFIJO, ki ima svoj sedež v Kopru, sega pa od Vršiča v Zgornjem Posočju tja v Istro. V nedeljo 6. septembra so v romarski cerkvi v Logu na Vipavskem slovesno ustoličili novega koprškega škofa Janeza Jenka. K slovesnosti se je zbralo mnogo ljudi, med njimi so bili tudi številni ožji rojaki novega škofa, ki je po rodu Gorenjec. Ustoličenje je opravil beograjski nadškof dr. Bukatko ob asistenci ljubljanskega nadškofa ter škofov iz Maribora, Reke in drugod.

DRUŽBENI SKLAD ZA ŠOLSTVO V KOPRU bo učencem prvih in drugih razredov osnovnih šol brezplačno razdelil šolske knjige. V naslednjih letih bodo dobili šolske knjige zastonj tudi učenci višjih razredov osemletk. Za učence, ki prebivajo več kot 3 km daleč od šole, je zagotovljen tudi brezplačen prevoz v šolo in domov. Tudi v Istri bodo učenci osnovnih šol, ki jih je več kot 3000, dobili učbenike brezplačno.

V NOVI GORICI SO SVEČANO ZAKLJUČILI FESTIVAL KMETIJSKE MEHANIZACIJE in tekmovanje soških gozdarjev. Med tekmovalci je sodeloval Matija Ambrožič, ki je na letošnjem evropskem tekmovanju gozdarjev na Bavarskem zasedel tretje mesto.

NA HEMATOLOŠKI KLINIKI V BEOGRADU so operirali devetletno Marto Miković in ji presadili kostni mozeg. Operacija je trajala 40 minut in je po dosedanjih izvidih lepo uspela.

PORTOROŽ se je v zadnjih letih povzpел v veliko mednarodno letovišče. Po obisku tujih gostov je skupaj s Piranom na četrtem mestu v Jugoslaviji.

V MOSTAH PRI LJUBLJANI RASTE NOV OBJEKT KEMIČNE INDUSTRIJE, prva tovarna poliamidne svile v Jugoslaviji. V prvi fazi je predvidena letna proizvodnja 1150 ton.

OBISKOVALCI CRESA SO BILI PRIJETNO PRESENEČENI. Amerikanski povratnik Jure Ivanošević goji v svojem velikem vrtu razne vrste sadja in z njimi se lahko brezplačno posladka vsak turist, ki obišče otok Cres.

EKIPA NEMŠKE TELEVIZIJE IZ MAINZA je posnela film o našem telovadnem šampionu Cerarju. Film bodo predvajali v seriji predolimpijskih razgledov, v katere uvrščajo samo največje športnike našega časa.

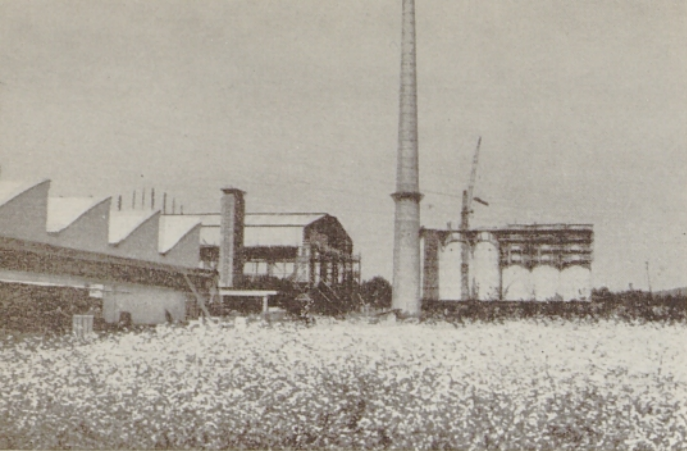
PREBIVALCE INDUSTRIJSKEGA NASELJA ŠMARTNO pri Litiji tare precej problemov. Največji je — gradnja vodovoda. Občani so za gradnjo vodovoda prispevali precej sredstev; nekaj pa so dala tudi podjetja. Gradnja vodovoda gre zdaj h kraju. Zdaj bi Šmarčani radi, da bi jim asfaltirali cesto skozi kraj in uredili javno razsvetljavo; zavzemajo pa se tudi za ureditev sodobne samopostrežne trgovine in otroškega vrtca.

V ZAGORJU OB SAVI bodo dosegli letos na področju stanovanjske izgradnje pomemben uspeh. V tem letu bo namreč vseljivo okrog 150 stanovanj v družbenem sektorju. V gradnji pa je tudi 60 individualnih stanovanjskih hiš. Ker v Zagorju ob Savi želijo, da bi stanovanjsko izgradnjo še pospešili, zdaj razpravljajo o možnostih uvajanja montažnega sistema gradnje stanovanj.

Eden današnjih motivov iz Zagorja ob Savi

Foto: M. Lipovšek

Nova tovarna stekla v Bršljini pri Novem mestu, ki bo v kratkem dograjena, bo največji industrijski objekt na Dolenjskem. Obratovati bo začela prihodnje leto. Glavne surovine, kremenčevega peska, je v okolici več kot dovolj

Znano zdravilišče Dolenjske Toplice so letos nadzidali za dve nadstropji in pridobili 86 novih ležišč. V gradili so tudi dvigalo

Vse foto: P. Romanič

NOVA ŠOLA V ZAGORJU OB SAVI bo dograjena letos: tako bodo Zagorjani priče izredno pomembnemu uspehu. Staro šolsko poslopje, zgrajeno na Cankarjevem trgu pred 95 leti, se ni moglo prilagoditi potrebam in je zdavnaj odslužilo. Že leta 1960 so zaradi tega začeli z gradnjo novega šolskega poslopja, letos je pa uspelo zagorski občini zagotoviti potrebna sredstva za dograditev. Kolektiv Gradbenega podjetja Zagorje ob Savi, ki šolo gradi, se je obvezal, da bo novo šolsko poslopje dograjeno do konca letošnjega leta. S tem se bodo občutno izboljšali pogoji za delo.

SLOVENSKA ATLETINJA DRAGA STAMEJČIČEVA je na tekmovanju v Celju v teku na 80 m z ovirami izenačila svetovni rekord s časom 10,5.

REKORDNA PROIZVODNJA CEMENTA V TRBOVLJAH. V trboveljski Cementarni in v njenem obratu v Zidanem mostu bodo letos izdelali blizu 200.000 ton cementa, s čimer bodo dosegli rekordno proizvodnjo; na začetku leta so namreč računali, da bodo izdelali le okrog 175.000 ton cementa. Povpraševanje po trboveljskem cementu je veliko. V Cementarni bi ga lahko prodali še najmanj enkrat toliko, kolikor ga proizvedejo, posebej še zato, ker so uvedli proizvodnjo nekaterih specialnih vrst cementa za gradbeništvo.

IZ STEKLARNE HRASTNIK so do konca julija izvozili v Zahodno Nemčijo, Belgijo, ZDA, Italijo in države Bližnjega Vzhoda za 575.492 dolarjev stekla za gostinstvo in lestenčnega stekla. Letos bodo dosegli v Steklarni rekordni izvoz, saj bodo izvozili za okrog 1.000.000 dolarjev izdelkov. V kratkem bodo poslali prve izdelke iz hrastniške Steklarne tudi v Francijo.

PROSPEKTI ZNANIH DOMAČIH KRAJEV. Celjska turistična zveza Celje pošlje vsakemu izseljencu, ki bo sporočil svoj naslov, brezplačno lepe barvne prospekte Celja, celjskega okraja in Gornje Savinjske doline. Pišite na naslov: Celjska turistična zveza, Celje, p. p. 94, Jugoslavija.

V **HRASTNIKU** pričenjajo z gradnjo novega prepotrebne Zdravstvenega doma. Zdaj so ambulantne razmeščene v neprimernih prostorih po vsem Hrastniku; nov Zdravstveni dom pa bo prispeval k izboljšanju zdravstvene službe v tej zaveski občini.

Razširjena in asfaltirana cesta v Beli krajini je do oktobra stekla že do Črnomlja. Tako bo tudi osrednji del Bele krajine imel dobro cestno zvezo z drugimi kraji

Slovenski kajakaši na svetovnem odru

IVAN VIRNIK

Malo je pri nas športnih društev, ki hranijo v svojih analih toliko priznanj kot prav Ljubljansko brodarstvo. Skoraj, da ni opaziti življenja med mladimi privrženec in ljubitelji divjih voda, ki jih vsako leto, vse tja od maja pa do začetka jeseni žene nevzdržna sila v borbi z razdivjanimi brzicami Save v prijaznem Tacnu pod Šmarno goro. Pa ne samo tam. Ljubljanski kajakaši in kanuisti so v zadnjih letih prehodili dobršen kos »starega kontinenta« in se na njegovih vodah uspešno pomerili z močjo sile, vztrajnosti in mnogimi naravnimi zaprekami, ki prežijo v »mokrem elementu«. Pot slovenskih, z njimi pa tudi ljubljanskih brodarjev pa se je začela že pred vojno in ko je po osvoboditvi zdaj že pokojni Branko Drofenik, ki so ga prijatelji vzljubili pod imenom »Funa« vrezal med divjevodaši pot načrtnega dela, je bilo očitno, da bomo v naši ožji domovini dobili že v nekaj letih vrsto mladih in nadarjenih kajakašev. Pred enajstimi leti je bil Tacen prvič v zgodovini slovenskega brodarstva športa gostitelj najboljših mojstrov na divjih vodah. Zbrali so se na drugem svetovnem prvenstvu. Po odličnem uspehu Milana Zadela dve leti poprej v italijanskem Meranu, kjer je osvojil bronasto medaljo, pa je Jože Ilija, med najboljšimi na svetu, v Tacnu prekosil samega sebe in si pripel bronasto medaljo. Za Zadelom in Ilijo smo pred petimi leti dobili novega nosilca najvišjega odličja na svetu — Pavel Bone iz Nove Gorice je v Tregnacu (Francija) zasedel presenetljivo drugo mesto in si priboril srebrno medaljo in še preden je v mestu ob Soči poleglo navdušenje nad rojakovim uspehom, je Bone čez dve leti spet prinesel domov bronasto medaljo. To pot s svetovnega prvenstva v Dresdenu (DR Nemčija). Takšnega zmagooslavja kot smo ga doživeli pred letom dni in nepopisne radosti pa bržčas ne bomo kar tako hitro spet za beležili v naših športnih analih. Skromno jugoslovansko zastopstvo, ki je odhajalo v sosednjo Avstrijo z nič kaj obetajočimi upi, je čez noč zaslovelo po vsem svetu. Odlična ljubljanska dvojica

se je tiste avgustovske dni v Spittalu povzpela na najvišjo stopnico svetovnega prvenstva v divjih vodah, da bi iz rok prireditelja prevzela v trajno varstvo najvišje priznanje — zlato medaljo. Bila je to nepozabna dvojica — Alenka Bernot in Borut Justin, ki je v razdivjanem Leserju prinesla Jugoslaviji ime ene izmed vodilnih držav na svetu v preizkušnji na divjih vodah.

Orumeneli listi odpadajo, z njimi pa prihaja nov čas. Čas svetovnih priznanj, ki je šel letos s slovenskimi kajakaši vse tja od Merana do Spittala, od Tacna do Skopja in spet prek meja domovine. Priznanja potem leto in dan polnijo vitrine slovenskega brodarstva športa in med njimi skromnega športnega kolektiva — Ljubljanskega brodarstva društva, ki je lahko ponosen na zlato odličje svojih članov Bernotove in Justina. Nepozabno doživetje ob Lieserju, pa, bržčas še ne bo šlo kar tako hitro v pozabo.

Rokomet trboveljski šport št. 1

MARJAN LIPOVŠEK

Da so Trbovlje znano središče športa v Sloveniji, ni treba poudarjati. Vendar smo poznali to mesto doslej bolj po dobrih nogometaših, plavalcih, atletih in telovadcih. Šele v zadnjem času je vse več slišati tudi o rokometasih.

V začetku so v Trbovljah igrali veliki rokomet. Pionir trboveljskega rokometas je bil Maks Radej — domačin, ki je zbral okoli sebe vrsto navdušenih pristašev te igre in začel vaditi. Ko pa je prišel v Trbovlje bivši državni reprezentant — krožni napadalec Anton Bašič iz Zagreba pa so se uspehi vrstili kot na tekočem traku.

Trener Bašič je v Trbovljah ustvaril kolektiv rokometas, ki mu v Sloveniji ni primere. To so trboveljski rokometasi pokazali z osvojitvijo slovenskega prvenstva. Da ta uspeh ni bil slučajen, so pokazali tudi zadnje dni junija, ko so bile v Trbovljah kvalifikacije za vstop v I. zvezno ligo. Trboveljčani so ob podpori občinstva — vsakokrat se je zbralo na igrišču več kot 2.000 navdušenih navijačev — premagali vse ostale nasprotnike (Železničarja iz Niša, Slobodo iz Tuzle in Drvočelca iz Virovitice) in se tako kot prvi slovenski rokometni klub uvrstili v I. zvezno rokometno ligo.

Pavla Lovšetova je umrla

INA SLOKAN

V juliju so na ljubljanskih Žalah tiho pokopali našo nekdanj zelo znano operno in koncertno pevko, sopranistko Pavlo Lovšetovo. Samo družina jo je spremljala na zadnji poti in ji s tem izpolnila zadnjo željo. Tako se je od nas poslovila velika pevka umetnica tiho in skromno, kakršna je bila vedno, tudi v času svojih največjih uspehov.

Ime Pavle Lovšetove je med tistimi našimi pevci umetniki, ki so pred nekaj desetletji zgradili temelje našemu koncertnemu in opernemu življenju. Ni bilo lahko v tedanjih naših ozkih razmerah. Potrebna je bila velika vztrajnost in resnična predanost umetniškemu poslanstvu.

Pavla Lovšetova, ki je začela svojo pevsko kariero že zelo zgodaj, je bila umetnica velikih pevskih kvalitet in visoke muzikalnosti. Njen pevski program je bil izredno obsežen. Kot koncertna

pevka je prepela dolgo vrsto skladb, med temi najbolj pomembne oratorije Bacha, Haydna, Dvořaka, Sattnerja. V ljubljanski Operi je pela vodilne vloge v La Boheme, Rigoletto, Trubadur, Madame Butterfly, Čarostrelec, Manon, Così fan tutte, Don Pasquale, Gorenjski slavček in drugih. Takratni naši glasbeni kritiki so njene operne in koncertne nastope odlično ocenjevali. Lovšetove nismo poznali le v Jugoslaviji, kjer je večkrat gostovala tudi v Mariboru, Zagrebu, Beogradu, Sarajevu in Splitu, temveč so njeno umetnost navdušeno sprejeli tudi v Berlinu, Pragi, Milanu, Bologni, Benetkah, Trstu, v ZDA in drugje.

Izmed vseh nastopov na tujih tleh pa je njej sami nedvomno največ pomenilo šestmesečno gostovanje med ameriškimi Slovenci. To je bilo konec leta 1928, v času, ko je bila Lovšetova na višku svoje umetniške poti. Z radostjo se je odzvala povabilu in odpotovala med rojake: ponesla jim je svojo umetnost, naše domače pesmi in z njimi košček rojstne domovine. Bila je umetnica velikih kvalitet, a obenem tudi velikih kvalitet kot človek. Vse je osvojila s svojo preprostostjo, pristržno ljubeznivostjo in neposrednostjo, kar so ponovno naglašali poročevalci v naših ameriških listih, ki so obširno in navdušeno pisali o njenih nastopih.

Za debel sveženj teh poročil in člankov je skrbno hranila za spomin. Že sam bežen pregled pove, da so bili njeni nastopi en sam nepopisen triumf. Waukegan, Milwaukee, Cleveland, Chicago, Detroit, Nottingham, Pittsburg, Sheboygan in še mnogo drugih mest, kjer so slovenske naselbine, so bile takrat njene umetniške postaje. Tri desetletja in pol so minila od tedaj, toda prav gotovo še mnogi pomnite te njene nastope? Med organizatorji koncertov so bili takrat mnogi ugledni rojaki. Na klavirju je umetnico spremljal pesnik in skladatelj Ivan Zorman. Izreden uspeh je imel tudi skupni nastop Lovšetove in nekdanjega člana ljubljanske Opere, sedanjega direktorja clevelandске glasbene matice Toneta Šublja v opernem večeru, v katerem sta oblečena v originalne kostume, pela prizore iz več oper.

Samo nekaj odlomkov iz člankov o nastopih: »V nedeljo 10. februarja je waukeganška naselbina prva čula odlomke svetovnih oper v slovenskem jeziku. Gospa Lovšetova in Anton Šubelj sta fascinirala občinstvo. Publika divja od navdušenja. Deca se vsuje pred oder in prosi: še, še... 10. februar ostane neizbrisen v zgodovini ameriškega slovenstva...«

*Pavla
Lovšetova
fotografirana
ob svojem
gostovanju
v Sheboyganu*

...Precej na redko so sejane take dovršene umetnice kot je gospa Pavla Lovšetova. Med ameriškimi Slovenci pa sploh še ni bilo zvezde, ki bi se mogla meriti z njo...

...Takoj s svojim nastopom nas je gospa Lovšetova očarala. Tako je bil ljubek, tako neprisiljeno domač in vendar fin, da si je morala osvojiti srca. Gromovit aplavz jo je sprejel, njo, nositeljico slovenske misli, predstavnico domovine in prvo vrstno umetnico...

Tudi Američani so se izkazali proti umetnici izredno gostoljubni. V času, ko se je mudila Lovšetova v Ameriki, je bila 18. marca 1929 v Clevelandu odprta razstava narodov. Na tej razstavi, kjer je sodelovalo 30 raznih narodov, so bili tudi Slovenci precej dobro zastopani s pristnimi predmeti, ki so jih prinesli iz stare domovine. Za posebno odlikovanje pa so si šteli, ko so zvedeli, da bo razstavo odprla slovenska umetnica Pavla Lovšetova. Za to čast so se hudo potegovali tudi drugi narodi, pripadla pa je Slovincem po zaslugi velike popularnosti, ki si jo je slovenska pevka pridobila v Ameriki s svojimi nastopi.

Nad trideset let je trajala njena izredno razgibana, plodna in uspešna umetniška dejavnost, ki se tudi potem, ko je prenehala nastopati, še dolgo ni zaključila. Postala je vzgojiteljica mlade generacije. Nanjo je prenašala svoje bogate izkušnje, svojo iskreno zavzetost do umetnosti. Nekaj let je vodila tudi pevski zbor Društva slovenskih upokojencev v Ljubljani. Zanje je pripravila nekaj prav posrečenih spevoiger sestavljenih iz dramtiziranih narodnih pesmi, s katerimi je ta zbor uspešno nastopal po Sloveniji. Tudi za ameriške rojake, ki so prišli na obisk, so posebej pripravili nekaj prireditev. Morda je s tem Pavla Lovšetova hotela še enkrat izkazati hvaležnost svojim dragim prijateljem, ki so jo nekoč na ameriških tleh tako toplo sprejeli.

Náša mlada ameriška Slovenka Carol Rogelj, hčerka publicista Janka Roglja, ki je bila eno leto na izpopolnjevanju svojega univerzitetnega študija v Ljubljani

Nove knjige

JANA MILČINSKI

Kadarkoli delamo pregled slovenskih knjižnih novitet, skoro vselej najdemo med njimi to ali ono delo našega priznanega pisatelja Franceta Bevka. Toh pot je to roman »In sonce je obstalo«, ki ga je izdala Pomurska založba, opremil pa akademski slikar Ladislav Danč. Ta roman ni nov in je nastal med obema vojnoma, pač pa ga je zdaj pisatelj temeljito predelal, marsikaj dodal in mar-

sikaj izpustil, ter mu dal trdnejšo gradnjo. Dogaja se v času prve svetovne vojne.

Pri isti založbi je izšel tudi najnovejši roman Miška Kranjca »Mladost v močvirju«. To je zgodba pisateljevega otroštva in njegovih deških let; njeni glavni junaki so pisatelj sam, njegova mati in oče in njegov brat Lojz. Hkrati pa spremljamo usodo neštetihi malih, dobrih ljudi, ki se na revnem, močvirnem poljanskem svetu borijo za košček kruha, za košček sreče.

Tu moramo omeniti tudi ponatis Ingoličevega romana »Na splavih«, ki je izšel pri založbi »Obzorja«. Čeprav je bil ta roman napisan že pred vojno, je še zmerom lepo in zanimivo branje, saj je eno najlepših avtorjevih del.

Od mlajših književnikov vam predstavljamo dve knjigi Smiljana Rozmana. Prva je izšla pri Mladinski knjigi pod naslovom »Rozalija in Vrtačnik«. To sta dve noveli s snovjo iz današnjega ljubljanskega življenja. Druga pa je roman »Druščina«, ki opisuje življenje mladih ljudi iz sodobnega okolja slovenskega obmorskega letoviškega mesta.

Založba Lipa v Kopru je izdala knjižni prvec Marte Grom »Izpoved žene«. To je roman o usodi žene: žalostno otroštvo bolehnega, zmerom zapostavljenega otroka, kruta mladost med vojno in potem težavno vživljanje osamljene ženske, srečanje z moškim, zlom in materinska sreča.

Pretresljivo zgodbo o otroku, ki so ga Nemci odpeljali z domačih travnikov, polnih cvetja in veselih iger, v pekel nacističnih taborišč, je napisala mlada pisateljica Miriam Steiner v drobni knjižici »Vojak z zlatimi gumbi«.

Isto časovno obdobje — čas pred drugo svetovno vojno in med njo, obravnava tudi tretja avtorica Stanka Vilhar v svoji knjigi »Sence pod Matajurjem«. V svojo zgodbo je zajela življenje vasice pod Matajurjem in peščice njenih junakov. Vanjo je zgostila podobo socialne revščine in nacionalnega zatiranja, ki je v ljudeh budilo podtalno pripravljenost na upor. Pisateljica je za to delo lani prejela Kajuhovo nagrado.

Narodnoosvobodilna borba se je globoko vtisnila v spomin vsega našega ljudstva in mnogi naši pisatelji najdejo v tej dobi vedno nove in pretresljive snovi za svoje umetniške stvaritve. Leto za letom izidejo nove knjige, ki opisujejo dogodke iz časov borb za našo osvoboditev; in da ljudje radi posegajo po teh delih, dokazuje dejstvo, da so najboljša med njimi že pošla in so jih založbe zato ponatisnile.

Ena teh je ponatis Filipičeve knjige »Pohorski bataljon«, ki osvetljuje pomembno poglavje iz zgodovine narodnoosvobodilnega boja. Ta knjiga je plod sedemnajstletnega skrbnega dela pisca, ki je osvetlil in dokumentiral vse akcije Pohorskega bataljona, predvsem pa tisto zadnjo, najbolj tragično, v kateri so padli vsi borci. Ponatis je oskrbela založba Borec.

Pri isti založbi je izšla knjiga »Oblaki nad sončno deželo«, ki jo je spisal Črtomir Sinkovec. Pisatelj, ki se je rodil na Vojskem pri Idriji, je svoje delo posvetil rojstnemu kraju in svojim rojakom v zahvalo in priznanje vsem, ki so karkoli prispevali za osvoboditev Primorske, zlasti pa tistim, ki so v tem boju darovali svoja življenja. Na prvih straneh knjige nas avtor popelje v daljno preteklost, v čase, ko so v začetku 16. stoletja v Idriji odkrili rudnik živega srebra in so se zanj več let borili Avstrijci in Benečani. Potem spremelja pisatelj svoj rojstni kraj od prvih začetkov naselitve preko turških vpadov in francoske okupacije do prve svetovne vojne in premirja, ki je te kraje prisodilo Italiji. Italijanski okupaciji so sledila težka leta fašističnega nasilja, to nasilje pa je v ljudeh budilo večji in večji odpor. Zato ni čudno, da so se v drugi svetovni vojni Primorci med prvimi vključili v narodnoosvobodilni boj in vse ljudstvo je kljub preganjanju in divjanju fašistov podpiralo partizane in njihovo borbo. Knjiga je opremljena z več zanimivimi fotografijami.

Iste kraje in iste borbe, to pot v obliki romana, je obdelala Marija Vogrič v svojem knjižnem prvencu »Ljudje bodo ostali«, ki ga je izdala založba Lipa v Kopru.

Knjiga Vladimira Lakoviča »Premagana smrt« je pravzaprav mapa grafik, posvečenih človeškemu trpljenju v koncentracijskih taboriščih. Grafike, 30 po številu, nas pretresejo, saj so to podobe, ki same zase prepričljivo govorijo. Podpisi h grafikam so razen v slovenščini, še v francoščini, angleščini in ruščini. Slovenski uvod pa je napisal France Filipič, ki je prav tako kot avtor slik, sam doživel strahote taborišča.

Zanimive in pohvalne naloge se je lotila mariborska založba »Obzorja«, ki je izdala zbirko pesmi »Neka druga dežela — Some Other Land« in prinaša antologijo pesmi sedmih mariborskih pesnikov v slovenskem originalu in angleškem prevodu hkrati. Knjiga je izšla ob peti obletnici prijateljskih vezi med Mariborom in angleškim mestom Greenwich. Vse pesmi je prevedel Janko Lavrin, slikovno opremo pa je prispeval Janez Vidic.

Mladinska knjiga je izdala zbirko »Izbranih pesmi Otona Župančiča«. Ob jubilejni šestdesetletnici pesnikovega rojstva pa je Državna založba izdala »Kosovelova izbrana dela«, ki vsebujejo obilo novih, šele v zadnjih časih najdenih pesmi.

Mnoge izseljence bo razveselila vest o zbirki »Slovenija« ki jo pripravlja Državna založba. Prva od sedmih knjig »Ljubljana« je že izšla in obsega pet strani teksta in 70 najrazličnejših fotografij našega glavnega mesta. Ta knjiga bo v kratkem izšla še v srbohrvaščini, nemščini in angleščini. 10—15 tisoč izvodov te publikacije je naročila tudi Sovjetska zveza. Ostale knjige bodo prikazale pet večjih krajev Slovenije, sedma pa bo posvečena celi Sloveniji.

Tudi za mlade bralce je dovolj lepega in novega čtiva. Tako je pri Državni založbi izšla mladinska povest Ele Peroci »Zato, ker je na nebu oblak«, ki jo je z barvnimi ilustracijami opremil Milovan Kranjc.

Mladinska knjiga je izdala zbirko otroških pesmi Dušana Mevlje »Luna je na zemljo padla«, z ilustracijami Marjance Jemec. Ista slikarka je opremila knjižico za najmlajše »Dopoldanski in popoldanski otroci«, ki jo je spisala Marja Cerkovnik. Šolarjem pa je namenjena povest »Indijanci, gusarji in detektivi«, ki jo je napisal in ilustriral Marjan Tršar.

Za vse, ki se zanimajo za narodne pravljice, bo primerna zbirka pripovedk z loškega ozemlja, ki jo je po triletnem paberkovanju in iskanju motivov ljudskega pripovedništva, povezal v knjigo »Kamniti most« naš znani pisatelj ljudskih pripovedk Lojze Zupanc. Z lepimi, zgodbam prilagojenimi grafikami jo je opremil pokojni Gvido Birolla.

Priznanja našim filmom

Slovenski film »Srečno Kekec« je na XXV. beneškem festivalu dobil izredno priznanje »Bronaste ga leva« in prvo nagrado mednarodnega komiteja za mladinski film »Minerva d'argente«. Člani mednarodnega komiteja za mladinski film so ob podelitvi nagrad dejali, da film preveva izreden humanizem, da je prežet s toplino in optimizmom in ga zato priporočajo vsem mladinskim klubom sveta.

Film režiserja Veljka Bulajića »Skopje 63« pa je na beneškem festivalu dokumentarnega filma dobil najvišjo nagrado — »Grand prix — Lev svetega Marka«. Žirija mednarodnega komiteja za dokumentarni film je razglasila ta film za najboljši film na festivalu, Bulajića pa za najboljšega režiserja in mu podelila nagrado »Srebrna gondola«.

Na zahtevo UNESCO bodo film »Skopje 63« prikazali ob otvoritvi naslednje konference te svetovne organizacije v palači UNESCO v Parizu. Gospod Ernest Weissmann (po rodu Jugoslovian), direktor ECOCEF pa je predlagal, da bi ta film prikazali tudi Generalni skupščini na prihodnjem zasedanju Združenih narodov v New Yorku.

Newyorška televizija se pogaja za odkup in pravico prikazovanja filma »Skopje 63« v vseh državah ameriškega kontinenta. Švedski inštitut za film pa bo eno kopijo tega filma prevzel in uvrstil med največje filmske stvaritve.

Tudi najmlajši jugoslovanski filmski snemalci so v Benetkah na drugem festivalu filmov, ki so jih posneli otroci vsega sveta, dobili lepo število nagrad. »Srebrno medaljo beneškega festivala« so prisodili učencem osnovne šole iz Novega Sada, »Zlato medaljo« je dobil film »Kavalir« učencev iz vasi Pitomača na Hrvaškem. Nagrajeni so bili še filmi učencev osnovne šole iz Nove Gradiške, iz Beograda in iz Kašindov pri Sarajevu.

SLOVENSKEGA PISATELJA IN KRITIKA JUŠA KOZAKA ni več. Dne 1. septembra smo ga spremili k zadnjemu počitku. Z njim smo izgubili eno največjih literarnih osebnosti, kar jih je kdaj dala Ljubljana. V svojih romanih in novelah se je spet in spet vračal v svoje rodno mesto in spremljal z umetniško besedo slovenski narod v najusodnejših in najpomembnejših petdesetih letih ter se vse svoje življenje boril za napredno in pravičnejšo ureditev človeške družbe. Njegova najpomembnejša dela so: »Celica«, »Šentpeter«, »Lesena žlica«, »Maske«, »Rodno mesto«, »Balada o ulici« in prav zadnja, pred dobrim mesecem izdana knjiga »Pavlihova kronika«. Po svoji umetniški ustvarjalnosti sodi Juš Kozak v družbo največjih jugoslovanskih sodobnikov Iva Andrića in Miroslava Krleža.

ISTEGA DNE JE TUDI PREMINIL SLOVENSKI PISATELJ IN DRAMATIK JOŽE PAHOR, star 77 let. Poznamo ga predvsem kot zgodovinskega pripovednika, ki je izdal štiri obsežne romane: »Medvladje«, »Serenissima«, »Matija Gorkan« in biografijo Josipa Jurčiča »Pot desetega brata«. Pisal je tudi drame s socialno vsebino in spise za mladino. Med drugimi deli je po vojni izšel njegov mladinski roman »Otrok črnega rodu« in črtice »Mladost na Krasu«. Pokojni književnik je obogatil slovensko prozo predvsem z razgibanimi, tekoče napisanimi zgodovinskimi romani, ki so navdušili širok krog bralcev.

OB 120-LETNICI ROJSTVA SIMONA GREGORČIČA so v Kobaridu ob pesnikovem spomeniku priredili lepo spominsko svečanost, na kateri se je zbrala množica domačinov in gostov. Navzoče je najprej pozdravil Izidor Predan, tajnik Slovenskega prosvetnega društva Ivan Trinko v Čedadu v imenu zamejskih beneških Slovencev. Naglasil je navezanost beneških Slovencev na Gregorčičeve pesmi, ki so bile pobuda in vodilo tudi znanemu beneškemu pesniku in narodnemu duhovniku Ivanu Trinku. Pisatelj France Bevk je kot predstavnik Društva slovenskih književnikov prav tako poudaril velik pomen Gregorčičevih pesmi in vse njegove osebnosti pri narodnostnem osveščanju primorskih Slovencev v njihovem težkem zgodovinskem boju za svoje narodnostne pravice. Za obema govornikoma je literarni zgodovinar dr. Anton Slodnjak podrobno orisal Gregorčičevo osebnost, njegovo delo ter čas, v katerem je živel in njegovo vlogo v njem.

UMETNIKI IZ RAZNIH DELOV SVETA so se letos že četrthi zbrali na mednarodnem simpoziju kiparjev Forma viva v Portorožu in Kostanjevici. V Portorožu so klesali istrski kamen, v Kostanjevici so dolbili v les. Delo kiparjev v Kostanjevici je posnela tudi ekipa češke televizije iz Prage. Na Ravnah na Koroškem pa so letos prvič ustvarjali kiparji-železarji; njihove umetnine so razporedili po raznih krajih železarskih Raven kot simbol ustvarjalnosti in sožitja vseh narodov.

PREDSTAVNIKI ŠVEDSKE IN JUGOSLOVANSKE RADIOTELEVIZIJE so podpisali sporazum o medsebojnem sodelovanju. Ta predvideva izmenjavo radijskih in televizijskih programov s področja kulture, znanosti, gospodarstva in športnih oddaj ter znanstvenih, turističnih in kulturnih TV filmov.

NAŠA PIANISTKA DUBRAVKA TOMŠIČ je s svojim solističnim koncertom v atriju palače Pitti v Firenzah dosegla soglasno priznanje poslušalcev in strokovne kritike. K sodelovanju so jo povabili tudi za prihodnjo sezono.

PESNIK IN DRAMATIK CVETKO GOLAR, sopotnik moderne, je te dni praznoval 85-letnico svojega rojstva. Ob tem jubileju je izšla njegova knjiga »Iz spominov in srečanj«, v kateri se spominja svojih velikih prijateljev, posebno Cankarja in Župančiča. Golar je izdal mnogo pesniških zbirk, popularen pa je postal zlasti kot ljudski dramatik. Njegovo »Vdovo Rošlinko« še danes z uspehom uprizarjajo mnogi podeželski odri.

TUDI ŠKOFJA LOKA SE PONAŠA S POLETNIMI PRIREDITVAMI. Letos so uspešno uprizorili dramatizirano Tavčarjevo »Cvetje v jeseni«, ki je navdušilo številne gledalce. Letos so proslavljali tudi 400-letnico rojstva velikega Shakespeara in 85-letnico rojstva pesnika Cvetka Golarja.

V SEPTEMBRU JE BIL II. FESTIVAL KOMORNE GLASBE V RADENCIH. Kot častni gost se ga je udeležil tudi slavni glasbenik dr. Zoltán Kodály. Na njem so sodelovali znani jugoslovanski in inozemski izvajalci komorne glasbe.

KIP EMONSKEGA MEŠČANA — POZLAČENA BRONASTA PLASTIKA, ki so jo našli leta 1836 in jo je doslej hranil ljubljanski Narodni muzej, bodo rekonstruirali in postavili pred zahodna emonska vrata na novem Trgu revolucije. Tako bo ta doslej neznana plastika dobila primerno mesto med kulturno dediščino Ljubljane.

JUGOSLOVANSKA POEZIJA V NEMŠČINI. Minulo poletje se je mudil pri nas nemški književnik in prevajalec naše literature Herbert Gottschalk. Ob pomoči jugoslovanskih književnikov je pripravil za tisk antologijo sodobne jugoslovanske poezije, ki bo izšla pri založbi Sigbert Mohn v Güterslohu. Zdaj pa pripravlja posebno izdajo slovenske poezije v nemščini.

ČLANI ANSAMBLA »MLADI KANADČANI« so v okviru dubrovniških poletnih prireditev izvedli tri koncerte. Obiskali so tudi druge kraje Jugoslavije in se spoznali z lepotami naše dežele in njenim kulturnim bogastvom.

SEDEMNAJSTLETNI GORJAN KOŠUTA IZ LJUBLJANE je na mladinskem tekmovanju v državi Michigan osvojil tretjo nagrado. Pozneje je nastopil kot solist na simfoničnem koncertu »Mednarodnih mladih simfonikov« v Washingtonu.

NA LETOŠNJEM FESTIVALU AMATERSKIH ANSAMBLOV NA OTOKU HVARU je med štirinajstimi tekmeci dobilo najvišje priznanje amatersko gledališče »Tone Čufar« z Jesenic. Za izvedbo Lorcove drame »Dom Bernarde Albe« so mu podelili zlato medaljo.

LETOS PRAZNUJEMO 120-LETNICO ROJSTVA PESNIKA SIMONA GREGORČIČA. Za to pomembno obletnico so v Kobaridu pripravili več lepih proslav.

otroci berite

Kako sta se skušala Butalec in Tepanjčan

FRAN MILČINSKI

BUTALCI SO SE OD NEKDAJ KOSALI S TEPANJČANI ZA STRAN MODROSTI.

PA JE PRIHAJAL BUTALEC IZ VIHOGRADA, KOŠEK JE NESEL NA ROKI, V KOŠKU JE BILO NEKAJ, PA JE BILO POKRITO Z LISTJEM, DA SE NI LOČILO, KAJ DA JE. PA JE SREČAL TEPANJČANA.

OGOVORIL GA JE: »HEJ, TEPANJČAN, LEŠČERBA MODROSTI, BAKLA UČENOSTI! UGANI IN POVEJ, KAJ NESEM V KOŠKU! ČE UGANEŠ, TI DAM VSE BRESKVE, KAR JIH JE NOTRI!«

JE DEJAL TEPANJČAN: »BRESKVE SO.«

SE JE ZAČUDIL BUTALEC: »ČE MI POVEŠ, KOLIKO JIH IMAM V KOŠKU, TI JIH RESNIČNO DAM VSEH ŠESTDESET.«

JE DEJAL TEPANJČAN: »ŠESTDESET.«

SE JE ZAČUDIL BUTALEC: »STRELA SKRTAČENA, ČE MI UGANEŠ IN POVEŠ ŠE TO, KAKO JE IME MOJI ŽENI KATRI, PA TI DAM ŠE ŽENO POVRHU, KAR TVOJA NAJ BO!«

JE ODGOVORIL TEPANJČAN: »NAK, NAK, TOLIKO PA LE NISEM NEUMEN, DA BI JEMAL TVOJO BABO KATRO. KAR OBDRŽI JO IN ŠE SVOJIH ŠESTDESET BRESKEV ZRAVEN NJE.«

Risal: M. Bizovičar

Mrzel veter

LIUDSKA

Dear Friends!

I don't quite know how to begin this message to all of you who have been interested enough to write me in reply to my request for correspondence.

First of all, I must tell you that I received around 150 pieces of mail altogether which, obviously, I can't respond to alone. I plan to pick out half a dozen or so for myself and the rest I will try to distribute throughout our country so that everyone should be getting a reply of some sort soon.

I hope this can be the beginning of friendships for many, and more important, will lead to a better understanding of our countries on a person to person basis. Our world, so much, needs improved relations between all peoples. In this way we can each be ambassadors of good will.

My maternal grandparents came from Stara Oselica near Škofja Loka and Koritnica near Pivka. My Grandfather's family name was Eržen and my Grandmother's maiden name was Tomšič. She is a cousin of Ivana Tomšič from near Ljubljana whose son, Tone Tomšič, was well known.

My paternal grandparents hailed from Dolenjsko near Krka and Gorenjsko near Ljubljana. I have gotten very little correspondence from these 4 areas.

In closing, I wish again to thank all of you for your kindness and.

MRZEL VETER TEBE ŽENE,
DROBNA TIČICA OD NAS,
KI IZ LIPICE ZELENE
SI NAM PELA KRATEK ČAS.

VSAKO JUTRO, TIČKA MOJA,
ZGODAJ SI PREPEVALA,
VSAKO NOČ JE PESEM TVOJA
SLADKO ME ZAZIBALA.

KOLKOKRAT SI TI ZLETELA
V SVOJE MAJHNO GNEZDECE,
TOLKOKRAT SI MI ZAPELA
MILO PESEM V SRČECE.

ZDAJ IZ BELGA STOLPA LINE
ZADNJO PESEM ŽVRGOLIŠ,
KI ČEZ HRIBE IN DOLINE
V TOPLE KRAJE SI ŽELIŠ.

Dragi prijatelj!

Hvala vam vsem, ki ste se v tako velikem številu odzvali in izpolnili mojo željo, da bi si dopisovala s svojimi vrstniki iz rojstne domovine svojih staršev.

Prejela sem okrog 150 dopisov. Seveda na vsa ne bom mogla sama odgovoriti. Nekaj jih bom odbrala zase, druge pa bom razdelila svojim prijateljem in prijateljicam, ki tudi radi dopisujejo. Prepričana sem, da boste vsi kmalu prejeli odgovore na vaše dopise.

Dopisovanja med mladino vaše in naše dežele so topla pobuda za nova prijateljstva med mladimi ljudmi in za boljše spoznavanje vaše in naše dežele. Saj je dandanes še posebej dolžnost nas mladih, da se povsod in vselej zavzemamo za vse, kar more koristiti boljšemu zbližanju med narodi in deželami in miru v svetu. Vsakdo izmed nas bi bil lahko poslanec dobre volje.

Moj ded po materi je Erženov iz Stare Oselice pri Škofji Loki. Babica po materi pa se je kot dekle pisala Tomšič. Rojena je bila v Koritnici pri Pivki. Ona je sestrična Ivana Tomšiča iz Ljubljane, očeta narodnega heroja Toneta Tomšiča. Moj dedek in babica po očetu pa sta bila z Gorenjske in Dolenjske doma.

Vsem dragim nepoznanim mladim prijateljem še enkrat pristrčna hvala za dopise. Želim vam vso srečo in upam, da se boste še vnaprej zanimali za mojo novo domovino.

Karen F. Sadar.

4546 Spring Garden Rd. Pittsburgh, Pa. 15212 USA

SNPJ na braniku napredka in človečanskih pravic

V predvolilni kampanji za bodočega ameriškega predsednika je Slovenska narodna podpora enota izdala posebno resolucijo, ki je bila sprejeta na seji glavnega odbora SNPJ dne 21. avgusta letos. V resoluciji je jasno stališče jednote do republikanskega kandidata Goldwaterja. Med drugim pravi, da SNPJ sicer ni politična skupnost in njena pravila ne določajo, da lahko posega na politično področje ter podpira politične stranke ali kandidate teh strank. Toda Jednota ima tudi svoja določena načela in stališča in zato ne samo pravico, ampak tudi dolžnost, da ta svoja načela in stališča brani, če so ogrožena. Pri tem ne gre le za obrambo idealov in načel, temveč tudi za moralno in materialno dobrobit članov SNPJ kot državljanov ZDA.

Nikoli doslej — pravi resolucija — v življenju SNPJ ni bila dobrobit njenih članov ter sam njihov obstoj in obstoj vsega človeštva tako postavljen na tehtnico kakor zdaj, ko je ena glavnih političnih strank v ZDA izbrala za svojega kandidata za predsedniško mesto človeka, ki z mnogimi svojimi izjavami, ki so splošno znane, kakor tudi s svojim glasovanjem v ameriškem senatu, vztrajno in nepopustljivo nasprotuje vsemu, kar more pomeniti za človeštvo napredek in zagovarja politiko, ki bi lahko vodila v atomsko uničenje.

Resolucija pravi:

Katerim stvarjem nasprotuje? Socialni zaščiti, javnemu lastništvu TVA, sporazumom o unijskih delavnicah, civilnim pravicam za vse Američane ne glede na pleme, barvo kože in prepričanje, članstvu v Združenih narodih, sporazumu s Sovjetsko zvezo o prenehanju jedrskih poskusov v zraku, načrtu o pomoči satelitskim ali neodvisnim komunističnim državam, javni skrbi in bolniški oskrbi.

Kaj predlaga? Invazijo na Kubo, v zunanjih zadevah politiko »na robu vojne«, tako imenovane zakone o pravici do dela, prekinitvev odnosajev s Sovjetsko zvezo, zaostritev mrzle vojne, obnovitev atomskih poskusov v zraku z nadaljnjim nevarnim zastrupljanjem ozračja, vrnitev nazaj v dobo državne in lokalne kontrole, ki sploh ni bila kontrola, v zadevah civilnih pravic, da se glavnemu poveljniku oboroženih sil, to se pravi predsedniku, vzame izključno pooblastilo odločanja, kdaj se lahko uporabi jedrsko orožje ter izročitev tega pooblastila vsem vojaškim voditeljem na določenem področju delovanja.

Ob zaključku naglašaja resolucija, da je njen namen uradna potrditev, da bodo publikacije SNPJ ves čas predvolilne kampanje odločno zagovarjale svoje stališče. SNPJ je prepričana, da jo bodo pri tem člani SNPJ krepko podprli s svojimi izjavami in mnenji tako, da bo sleherni član o tem na jasnem ob novembrskih volitvah in bo vedel kaj mu je storiti.

Jubileji naših organizacij v ZDA

Letos je jubilejno leto za več naših vidnih organizacij na ameriških tleh. Jubilej sedmih desetletij uspešnega dela praznujejo Kranjska slovenska katoliška jednota in Hrvatska bratska zajednica. Naše Progresivne Slovenke slave tridesetletnico uspešne dejavnosti njihove organizacije. Skozi vse leto se vrste jubilejna slavlja društev Slovenske narodne podporne jednote, ki letos praznuje 60-letnico. Nedavno glavno slavlje te pomembne obletnice, ki je bilo v prvem tednu septembra v Clevelandu, je dokazalo, koliko zvestih prijateljev ima ta naša organizacija med ameriški Slovenci. Svoje uradno jubilejno slavlje je SNPJ posrečeno združila z vsakoletno proslavo dneva SNPJ in delavskim praznikom, ki ga v ZDA praznujejo v začetku septembra.

Program jubilejnih prireditev v Clevelandu je bil bogat in raznolik. Zlasti zanimiv je bil kulturni del, ki je sledil slavnostnemu banketu, na katerem sta bila glavna častna govornika, glavni predsednik SNPJ Joseph Culkar in načelnik clevelandskega mestnega sodišča Avgust Priyatelj. Kulturni program je bil prirejen nalašč za to jubilejno proslavo. Prikazal je razne pomembne dogodke iz zgodovine Jednote. Sodelovali so prvaki raznih slovenskih pevskih zborov: Zarje, Glasbene matice, Slovana, Jadrana, Mladinskega zbora in mladinskih krožkov SNPJ.

Društva Hrvatske bratske zajednice iz Toronta, Hamiltona, Wellanda in drugih kanadskih mest so proslavila 70-letnico svoje organizacije z velikim piknikom, ki je bil 3. avgusta v Winoni pri Hamiltonu. Glavni govornik je bil glavni predsednik HBZ Vjekoslav Mandić iz Pittsburga. Na pikniku so izvolili tudi kraljico HBZ in nagradili s 50 dolarji zmagovalca v kampanji za nove člane. Dru-

štva HBZ v severnem Ontariu in severneju Quebecu so proslavila 70-letni jubilej z več prireditvami v soboto in nedeljo 5. in 6. septembra v Schumacherju.

Kranjska slovenska katoliška jednota je uradno proslavila svojo 70-letnico v nedeljo 16. avgusta v Jolietu v državi Illinois, kjer je njen glavni urad. Jubilejna proslava s piknikom je bila pod pokroviteljstvom federacije društev KSKJ iz Illinois. Pikniku sta predsedovala Rudolf Pucel in Anton Skul, obsežen zabavni program sta pa organizirala in vodila Robert Verbiscar in Dolores Ambrozich. Glavni govornik je bil glavni predsednik KSKJ Joseph Nemanich. Pobudnik za ustanovitev te skupne slovenske katoliške organizacije je bil župnik cerkve sv. Jožeta v Jolietu, Ill. misijonar F. S. Šušteršič. Ustanovna seja ali prva konvencija je bila v Jolietu 2. aprila 1894.

Jubilejna slavlja naših ameriških organizacij, so bili svetli dnevi naših rojakov. Privabili so množice članov in prijateljev iz raznih strani Združenih držav Amerike. Prišli so zaslužni dolgoletni društveni delavci. Prihitela je mlada generacija. Za temi slavji je ostal neizbrisen spomin na številna srečanja, pomenke in sklepe, ki ne bodo izzveneli v prazno, ki bodo kažipot bodočemu društvenemu delu.

IZ ŠVEDSKE

ZDAJ SMO PA SPET TU IN OBUJAMO SPOMINE

Sprejmite iskrene pozdrave in še enkrat prav lepa hvala za lep sprejem. Zdaj smo spet tukaj, hodimo v službo in obujamo spomine na prelepe dneve v Sloveniji. Predvsem bi pa rada povedala vsem, ki so odšli ilegalno iz Jugoslavije, posebno Jugoslovanom na Švedskem, odločite se in pojdite pogledat domače kraje. Tudi mi smo hrepeneli po rodni krajih dolga leta, in ko je bilo domotožje premočno, klic domovine preglasen, smo se odločili in odpotovali v Slovenijo. Tam smo se prepričali, da je v Jugoslaviji res amnestija za nas, ki smo jo nekoč ilegalno zapustili. Povsod smo bili lepo sprejeti, povsod dobrodošli in dragi gostje. Zdaj smo že začeli šteti mesece do prihodnjega leta, ko spet pridemo v Slovenijo. Ta čas nas pa tolažijo gramofonske plošče, ki smo jih prinesli s seboj. Ko nam zapojejo »Beneški fantje« ali zaigrajo Avseniki pa smo v mislih spet v Jugoslaviji pri svojih dragih domačih.

Tujina je lepa, a hladna. Ni tistega veselja, tiste tople prisrčnosti ki jo najdeš le na domačih tleh. Zato sledite klicu srca — utešite svojo željo po rodni deželi.

Družina Černoša iz Motale

IZ LUKSEMBURGA

OB DOMAČEM PRAZNIKU SO ZBRALI ZA SKOPJE

Naš zvesti naročnik in zavedni rojak Ivan Medvešek iz Luksemburga, ki je že konec preteklega leta med svojimi sorodniki in prijatelji zbral za pomoč

Skopju 1000 belgijskih frankov in nam jih poslal — o čemer smo že poročali, je letos v aprilu ob priliki domačega praznika, spet spomnil Skopja, ki ga je lani tako hudo prizadel potres. Ob družinskem prazniku pri Jožefu Schanes in Veri Gaberšek je zbral za pomoč prizadetim prebivalcem Skopja 1300 belgijskih frankov. K zbirki so prispevali: Schanes Gaberšek 100 BF, Gaberšek Medvešek 100 BF, Defrain Medvešek 200 BF, Schannes Reinetz 100 BF, Bevčar-Petrovič 100 BF, Medvešek-Altman 100 BF, Medvešek Benjamin 300 BF, Medvešek-Kriznič 200 BF in Medvešek Alojzij 100 BF. Znesek je bil nakazan Slovenski izseljenski matici preko banke iz Luksemburga. Blagajna matice pa ga je nakazala na račun za pomoč Skopju. Tajništvo Slovenske izseljenske matice je rojaku Ivanu Medvešku že poslalo pismo zahvalo, ki jo je prav gotovo posredoval tudi vsem, ki so k zbirki prispevali. Zaradi velike zaposlenosti v sezoni, je tajništvo matice pozabilo obvestiti uredništvo o tej zbirki. Zato o tem poročamo šele zdaj in se obenem rojaku Ivanu Medvešku iskreno oprostamo.

IZ MAROKA

TUDI JUGOSLOVANI V MAROKU NAMERAVAJO ODPRETI SVOJ KLUB

Tudi v Maroku se je število Jugoslovanov v zadnjih letih precej povečalo. Okrog 150 odraslih in 40 otrok šteje danes tam naša naselbina. Največ naših ljudi živi v Rabatu in Casablanci, najdeš jih pa tudi v najbolj oddaljenih krajih Maroka. Ker zelo pogrešajo svoje družabno središče, so sklenili, da ustanovijo svoj klub. Priprave so že v teku. O klubu bomo še poročali, za zdaj pa želimo našim rojakom v daljnem Maroku, da bi svoj sklep čimprej uresničili.

Jesenski čas

ZAMEJSKI, AFRIKA

*Jesenski čas. Čez alpske ledenike
zaganja burja se v dolino,
macesne ruje, vije trepetlike —
te neme straže nad jezer modrino.*

*Tam ob obrežju obsedel sem tih.
Razburkano valovje čolne maje
in vetra piš nad njimi je kot vzdih
jesenske dobe, ki čez me prišla je.*

*Moj padec je globok, — vsak dan je globji;
skeleči greh razžgal se je v bolest;
pozabljen kamen sem na mrtvi groblji,
samoten prah v naročju širnih cest.*

*Moj dom! O blagoslov domače strehe!
O, brajde moje, kameniti laz!
O, zemlja rodna, čaša večne ti utehe,
kaj s tabo sem izgubil, vem le jaz...*

Letos v aprilu je slavil svoj 80. rojstni dan naš znani zavedni rojak Josef Košir iz Gladbecka, Rensekamp 1. Ob tej priliki je prejel številne čestitke od svojih prijateljev, ki se jim lepo zahvaljuje. Posebej pozdravlja še svoje znanke iz Kansasa, država Illinois. Še na mnoga leta, rojak Košir!!

MED MLADIMI JUGOSLOVANI

V septembrski številki smo pod gornjim naslovom objavili dve sliki in vest, da so naši mladi Jugoslovani v Münchnu nedavno ustanovili svoj klub v prostorih našega poslaništva. To poročilo v toliko popravljamo, da omenjeni klub ni bil ustanovljen v Münchnu, temveč v Stuttgartu, svoje prostore pa ima začasno v uradu našega münchenskega poslaništva v tem mestu. Klub je bil ustanovljen na pobudo in splošno željo naših mladih Jugoslovancev, ki so zelo pogrešali svoje družabno središče, kjer bi se zlasti ob sobotah lahko sešli in skupaj pokramljali ter se povsneli. Klub je bil odprt prvega maja letos. Obisk je vedno številnejši. Klub je postal res pravo shajališče naših narodov v malem, saj so obiskovalci različnih narodnosti. Prevladujejo Dalmatinci, Hrvatje in Makedonci; tudi Slovencev je vedno več. V kratkem bodo klub preselili v druge, večje prostore. Mnogo načrtov imajo, da bi bila njihova družabna srečanja še prijetnejša. Prav gotovo jih bodo tudi uresničili.

IZ AVSTRALIJE

KAJ DELAMO, KAKO ŽIVIMO TUKAJ JUGOSLOVANI

V Melbourneu je bilo lani na pobudo nekaj Jugoslovancev raznih narodnosti ustanovljeno novo društvo, ki se imenuje Društvo jugoslovanskih naseljenecv v Avstraliji. Društvo je bilo ustanovljeno z na-

menom, da zbere v svojih vrstah vse tiste jugoslovanske naseljence, ki cenijo in spoštujejo bratstvo in enotnost jugoslovanskih narodov in kateri tudi v svoji drugi domovini Avstraliji cenijo gostoljubje njenega naroda ter ostro obsojajo teroriste, ki pod krinko borbe za svobodo in proti komunizmu klevetajo svojo domovino in njene narode in izvršujejo razna teroristična dejanja, sramotna za vse naše naseljence.

Ob priliki proslave dneva Avstralije letos 27. januarja je društvo svečano odprlo svoje klubske prostore, ki si jih je uredilo v prvem nadstropju stavbe Jugoslovanskega kluba v 222 Gertrude str. Fitzroy. Ureditve in oprema prostorov je precej veljala. V klubskih prostorih so: čitalnica, biljardi in razne druge družabne igre. Poleg je tudi bife, kjer servirajo prigrizke in razne lahke pijače. Klub je postal priljubljeno zbirališče naših ljudi, predvsem mladine.

Tudi Jugoslovani, ki živijo v jugozahodnem predelu avstralske metropole Sydneya na področju Fairfielda, Cambramatte in Leppingtona si prizadevajo ustanoviti večje družabno središče, kakor ga na primer imajo v italijanskem naselju pri mestu Fairfield. V Cabramatti in Leppingtonu so že manjši klubi z omejenim številom članstva. Predstavniki teh klubov so se zbrali na posebnem sestanku in razpravljali o možnostih za ustanovitev večjega skupnega družabnega središča.

Kakor izgleda je dal pobudo za to Jugoslovansko-avstralski klub v Cabramatti, ki je, kakor poroča Jugoslovansko avstralski list, ki izhaja v Sydneyu, v neposredni bližini mesta kupil obsežno zemljišče, kjer nameravajo zgraditi razne objekte, ki naj bi služili prosveti in razvedrilu. Sklenili so, da naj bi postal klub središče, kjer bi se zbirali naši ljudje, ne le člani, temveč tudi njihove družine in prijatelji.

Naši v Avstraliji se udeležujejo tudi v športu, predvsem v nogometu. Najbolj znan jugoslovanski športni klub je Just v Melbourneu, ki ga vodi predsednik Ante Kovač. Nogometni team Justa je med najboljšimi avstralskimi nogometnimi moštvi. Just ima lastno nogometno igrišče v melbournskem predelu Footscray. Tam nameravajo zgraditi tudi prostore za svoj klub. Poleg navedenega deluje še športni klub Makedonija, ki je bil doslej drugi v ligi, v predelu Carlton pa ima svoj sedež klub Vitez, ki pa še ne obstaja dolgo.

Tudi na gospodarskem področju so mnogi naši ljudje že dosegli pomembne uspehe. Zlasti so znani kot dobri kmetovalci. Jugoslovanski rojak Ivan Batistič je na lokalni razstavi v Blacktownu NSW prejel prvo nagrado za kvaliteten pridelek grozdja. Batistič se že dalj časa ukvarja z vinogradništvom v tem kraju. Svoje znanje je prinesel s seboj z rodni tal — Žrnova na Korčuli. Čeprav njegov vinograd ni posebno obsežen, se odlikuje po strokovni obdelavi in bogatem kvalitetnem pridelku. Batistič prideluje predvsem namizno grozdje in je za svoj pridelek prejel že večkrat nagrado.

IZ KANADE

V VANCOUVRU SO PRISRČNO SPREJELI NOGOMETASE IZ BEOGRADA

Letos 5. julija je bil pomemben dan za Jugoslovane v Vancouveru in še posebej za naše športnike. Obiskala nas je nogometna ekipa »Crvene zvezde« iz Beograda, ki je prišla na prijateljsko tekmo s tukajšnjim nogometnim moštvom »Vancouver All-Star«.

Predstavniki nogometnih moštev iz Vancouvra so podelili moštvo Crvene zvezde spomenice

Naše udruženje Kanadskih južnih Slovanov skupaj s svojim nogometnim moštvom Plavi Jadran je drage goste pristrčno sprejelo. Čeprav je bil delavnik, se je na postaji zbrala velika množica. Ob prihodu smo se z beograjskimi nogometaši pristrčno pozdravili. Članica naše mladine Alita Bianchi pa je kapitan moštva Mladimiru Popoviću izročila šopek cvetja.

V nedeljo 5. julija se je v Empire Stadionu odigrala prijateljska nogometna tekma med moštvom Crvene zvezde in Vancouver All-Starom. Pred začetkom smo zapeli kanadsko himno, za njo pa je po prostranem Empire Stadionu zadonela jugoslovanska himna Hej, Slovani. Poleg kanadske zastave pa je ponosno vhrila tudi jugoslovanska trobojnica. Nogometna tekma se je zaključila z zmago moštva Crvene zvezde s 4:2.

Zvečer je kulturno prosvetna organizacija Kanadskih južnih Slovanov s svojim nogometnim moštvom Plavi Jadran priredila gostom v čast svečan banket s koncertom v dvorani Golden Horseshoe na Hastings Street. Banketa so se udeležili tudi jugoslovanski generalni konzul iz Toronta Božidar Stanić s soprogo, član mestnega sveta mesta Vancouvra T. Alsbury, ter številni drugi ugledni predstavniki javnega življenja in sportnih organizacij.

Gostom so nazdravili: predsednik Udruženja in član odbora nogometnega moštva Plavi Jadran Steve Cvitković, Edi Govorcin, predstavnik mesta Vancouvra T. Alsbury, jugoslovanski generalni konzul B. Stanić, predsednik nogometnega moštva Plavi Jadran in predstavniki nogometnih društev, ki so moštvo Crvene zvezde podelili spomenice.

Na tem mestu se v imenu Udruženja Kanadskih Jugoslovanov in nogometnega moštva Plavi Jadran zahvaljujemo generalnemu konzulu Božidarju Staniću in njegovi soprogi, ki sta kljub dolgi poti (3000 milj) udeležila svečanosti enako tudi Mr. T. Alsburyju, predstavniku mesta Vancouvra in vsem ostalim, ki so pripomogli k pristrčnemu sprejemu beograjskega moštva Crvene zvezde med nami v Vancouvru.

Kanadsko jugoslovansko udruženje:
tajnik O. Kovacevich

Vprašanja in odgovori

KJE PRODAJAJO SLOVENSKE KNJIGE V SYDNEYU?

Tu v daljni Avstraliji, kjer smo Slovenci raztreseni daleč vsaksebi, pogrešamo bolj, kot kje drugje, slovenske knjige in slovensko pesem. V Rodni grudi sem čital, da so v Melbournu trgovine, ki te stvari prodajajo, ali so morda tudi v Sydneyu?

J. K., Avstralija

Da. Nedavno nam je naša naročnica J. M. iz Avstralije sporočila, da tudi v Sydneyu prodajajo knjige in gramofonske plošče. Zato Vam lahko tu navedemo dva naslova, kjer si te stvari lahko nabavite:

Foreign language bookshop PTY LTD

Booksellers: Tel. MU 3424

159 Elizabeth St. 2 Floor, Melbourne C. 1, Victoria Carinia, Daking House,

Rawson Place, Sydney, N. S. W.

Kakor nam naročnica piše, gredo plošče zelo hitro v promet. Vprašate lahko po telefonu: BA 3193 in MA 3234 (Office). Knjige in plošče se dobe v vseh jugoslovanskih jezikih.

KAKO BO S POKOJNINO?

Imam še eno željo in vas hkrati prosim za nasvet. Čez eno leto ali dve se nameravam za stalno naseliti v domovini, zato bi rad vedel, kako je glede pokojnine. Ali sploh obstoja kakšna možnost, da bi ob povratku lahko računal, da bi se mi štel v pokojnino teh šest let, ki sem jih preživel v Avstraliji in eno leto v Angliji. Ne vem namreč, kakšni so zakoni in kam naj se obrnem za točno pojasnilo.

S. H., Anglija

Na vaše vprašanje vam sporočamo, da obstaja med Jugoslavijo in Vel. Britanijo socialna konvencija, medtem ko z Avstralijo take konvencije še nimamo sklenjene. Zato se vam bo zaenkrat lahko upoštevala v primeru vrnitve v Jugoslavijo samo delovna doba, ki jo boste lahko z dokumenti izkazali za vaše zaposlitve v Angliji. Glede delovne dobe v Avstraliji pa vam svetujemo, če ste bili tam tudi socialno zavarovani, da dvignete tam vplačane prispevke za socialno zavarovanje in s tem zneskom potem kupite leta za pokojnino v Jugoslaviji.

TISKOVNI SKLAD

Joseph Klarich 5 \$, Simon Troyar 1 \$, Škrobut Joe 1 \$, Logar Anton 1 \$, Mary Pichler 5 \$, P. Serbinek 1 \$, Alex Fujs 5 can. \$, Cruko Josef 5 DM, Mihael Jelčič 10 DM, Martin Kink 5 DM, Marija Velikonja 20 NF, Moltara 10 NF, Jean Weber 500 dinarjev, Josef Košir 1000 din, George Verčič 500 dinarjev. Iskrena hvala!

32 33

32. Potem so se sodniki posvetovali. Mnogo jih je bilo za to, da prično Agato kar tukaj pred ljudmi mučiti. Bili so še taki za sodniško mizo, ki so bili zlobni in bi radi videli kako dekle trpinčijo. Že so pričeli govoriti, s katerim mučilnim orodjem naj se je rabelj najprej loti, ko je sluga prinesel škofovo pismo. Prebrali so ga in se razočarani namrdnili. Škof je zahteval naj prihodnji dan poskusijo z vodo. Če se bo izkazalo, da je dekle res čarovnica, jo bodo sežgali na grmadi, če pa ne...

33. Poskus z vodo je bil določen za naslednji dan. Večina ljudi sploh ni šla domov, temveč so zvečer ob Sori zažgali ognje in čakali jutra. Zjutraj je sam škof prišel izpovedat Agato in ko je prišla določena ura, so jo pripeljali na sotočje poljanske in selške Sore, kjer se je imela vršiti poskušnja z vodo. Pri takem poskusu so čarovnico vrgli v vodo, če je prišla ven iz nje, je dokazala svojo nedolžnost. Agata je za trenutek obstala na bregu dveh rek, potem pa je stopila v valove.

32. Then the judges held council. Some were in favor of putting Agatha to the torture on the spot in the presence of all the people. Some others again were so evil that they wanted to see the girl tortured. They had just started discussing which instrument of torture should be applied first, when a servant brought a letter from the bishop. On reading it they frowned with disappointment. The bishop demanded the ordeal by water which should take place the following day. If it were proved that the girl was a witch, she would be sent to the stake, but if not...

32. Después, los jueces se consultaron entre sí. Muchos opinaban que se debe torturar a Agata aquí delante de la gente. Había entre los mismos algunos perversos que querían ver cómo se torturaba a la muchacha. Ya comentaron con cual de los instrumentos debe comenzar el verdugo, cuando un sirviente trajo una carta del obispo. La leyeron y desilusionados murmuraron entre sí. El obispo exigía que se hiciera al día siguiente la prueba del agua. Si se comprobaba que la muchacha era hechicera, la quemarían en la hoguera, y en caso contrario...

32. Puis les juges tinrent conseil. Un bon nombre d'entre eux était de l'avis qu'on commençât à torturer Agathe ici même devant les gens. Il y en avait de mauvais, qui auraient aimé voir comment on torturerait la jeune fille. Ils commençaient déjà à parler avec quel instrument de torture le bourreau s'y prendrait d'abord, lorsqu'un serviteur apporta une lettre de l'évêque. Ils la lurent et, déçus, firent la grimace. L'évêque exigeait qu'on fit l'épreuve de l'eau le lendemain. S'il s'avérait que la jeune fille était vraiment une sorcière, on la brûlerait sur le bûcher, sinon...

32. Sodann pflogen die Richter Rat. Viele von ihnen waren dafür, man solle Agata gleich hier vor den Leuten zu foltern beginnen. Hinter dem Richterpult gab es auch solche, die böswillig waren, und das Martern des Mädchens zu sehen wünschten. Da brachte der Diener des Bischofs einen Brief. Sie lasen den Brief durch und verzogen ihre Mienen. Der Bischof verlangte, man solle am folgenden Tag mit der Wasserprobe versuchen. Sollte sich herausstellen, daß das Mädchen in der Tat eine Hexe ist, wird sie auf dem Scheiterhaufen verbrannt werden, andernfalls...

33. The ordeal by water was to take place the day after. The majority of people did not go home at all, they just made fires by the Sora waiting for the morning. In the morning, the bishop himself came to hear Agatha's confession, and when the appointed hour came, she was taken to the confluence of the two Soras where the ordeal by water was to take place. In the case of the ordeal by water the witch was thrown into the water, and if she succeeded in coming out, her innocence was proved. Agatha hesitated on the bank for a moment, then she stepped into waves...

33. La prueba del agua fué resuelta para el día siguiente. La mayoría de la gente no se retiró a casa. Al anoecer encendieron hogueras en las orillas del Río Sora, esperando la madrugada. Al amanecer el obispo en persona vino a confesar a Agata y cuando llegó la hora señalada, la trajeron hasta el Río Sora, donde se tenía que realizar la prueba del agua. En esta prueba echaban a la hechicera al agua y si salía a la superficie demostraba su inocencia. Agata por un momento se detuvo en la orilla de los dos ríos y luego entró en las aguas turbulentas.

33. L'épreuve de l'eau était fixée au lendemain. La plupart des gens ne retourneront pas chez eux, mais le soir, ils allumèrent des feux auprès de la Sora, et attendirent le matin. Au matin, l'évêque lui-même vint confesser Agathe et, à l'heure fixée, on l'amena au confluent de la Sora de Poljanec et de Selce, où devait avoir lieu l'épreuve. Celle-ci consistait à jeter la sorcière à l'eau; si elle en ressortait, elle prouvait son innocence. Agathe resta un instant au bord des deux rivières, puis elle s'avança dans les flots.

33. Die Wasserprobe wurde auf den nächsten Tag festgesetzt. Die Mehrzahl der Leute ging überhaupt nicht heim, sondern zündete an der Sora Abendfeuer an und erwartete den Morgen. Am Morgen kam der Bischof zu Agata, um ihre Beichte abzunehmen. Als die festgesetzte Stunde nahte, brachte man Agata an den Zusammenfluß der Flüsse Selščica und Poljansčica, wo die Wasserprobe stattfinden sollte. Bei solch einem Versuch wurde die Hexe ins Wasser geworfen; falls sie dem Wasser entkam, hat sie ihre Unschuld bewiesen. Agata blieb einen Augenblick am Ufer der beiden Flüsse stehen, dann stieg sie in die Wellen.

ZGODOVINSKI
ROMAN

Napisano po

IVANU TAVČARJU

Ilustriral Ive Subic

34 35

34. Najprej je stopala počasi, potem vedno hitreje. Nekajkrat jo je voda zanesla, nekajkrat skoraj izpodnesla. Ljudje na bregu so zdaj zadrževali dih, zdaj so spet od strahu zakričali. Ženske so tarnale, moški so kleli, otročaji so jokali. Potem je Agata padla v vodo in kazalo je, kakor da jo voda nosi. Škof, ki je bil na bregu, je ukazal ribiču, naj vesla k njej. Medtem pa ko se je ribičev čolnčič zaustavljal v vrtincih, je brat Jurij kar v obleki skočil v vodo in potegnil Agato iz nje.

35. Tako se je zgodilo. Agata je prišla iz vode in dokazala, da ni čarovnica. Bila je rešena. Tisti, ki pa so še dvomili, je razgnala sumnje neznana ženska, ki je tedaj stopila pred sodnike: »Ime mi je Margareta in sem Marksova sestra. Hočem povedati, da se je brat lagal. Sam si je razrezal kožo na stegnu in si dal v rano iglo, kremen in žebelj.« Margareta je govorila resnico, biriči so se pognali za Marksom; jaz, Agata in Jurij pa smo odjezdili proti domu, kamor smo prišli šele pozno ponoči.

34. First she went slowly and then faster and faster. A couple of times she nearly lost her footing, a few times she was in danger of being washed away. People on the bank held their breath, or again, they cried out with fear. Women were lamenting, men cursing, children crying. Then Agatha fell into the water and it seemed as if she were floating. The bishop who was on the bank ordered a fisherman to row to her. And while the fisherman's boat came to a standstill in a whirlpool, my brother George jumped in, clad as he was, and drew Agatha out.

34. Primero avanzaba despacio, luego más ligero. Algunas veces el agua la hizo tambalear, otras casi caerse. La gente sobre la orilla ya mantenía la respiración, ya del susto gritaba. Las mujeres se lamentaban, los hombres maldecían, los niños lloraban. Después Agata cayó al agua y parecía como que ésta se la llevase. El obispo que estaba en la orilla ordenó a un pescador que remase hacia ella. Mientras el bote del pescador luchaba contra los remolinos, mi hermano Jorge, con el traje puesto saltó al agua y sacó a Agata de ella.

34. Elle avança d'abord lentement, puis de plus en plus vite. Plusieurs fois l'eau la déporta, plusieurs fois elle faillit l'enlever. Les gens sur la rive tantôt retenaient le souffle, tantôt poussaient un cri de frayeur. Les femmes se lamentaient, les hommes juraient, les enfants pleuraient. Puis Agathe tomba à l'eau et il semblait que l'eau la portait. L'évêque, qui était sur la rive, ordonna au pêcheur de ramer vers elle. Mais, tandis que le canot du pêcheur s'arrêtait dans les tourbillons, mon frère Georges se jeta à l'eau tout habillé et en retira Agathe.

34. Anfangs schritt sie langsam, dann immer schneller. Einigemal wurde sie vom Wasser verschlagen; einigemal sogar fortgerissen. Die Leute am Ufer hielten den Atem an und begannen vor Schreck zu schreien. Die Weiber wehklagten, die Männer fluchten, die Kinder weinten. Dann stürzte Agata im Wasser nieder und schien vom Wasser mitgerissen zu werden. Der Bischof, der am Ufer stand, befahl dem Fischer, ihr nachzurudern. Indessen des Fischers Boot vom Wasserstrudel gehemmt wurde, sprang der Bruder Georg in Kleidern ins Wasser und zog Agata heraus.

35. That was what happened. Agatha came out of water and proved she was not a witch. She was saved. Some people were still in doubt, but then an unknown woman stepped before the judges and dispelled their doubts. "I am Margaret, Mark's sister", she said. "I want to say that my brother has lied. He himself has cut the skin on his thigh and put the needle, flint, and nail into the wound." Margaret spoke the truth, the bailiffs rushed after Marks, I, Agatha, and George rode off to our home which we reached late at night.

35. Esto ocurrió. Agata emergió del agua, demostrando que no era hechicera. Estaba a salvo. A los incrédulos les dispuso las sospechas una mujer desconocida quien se acercó a los jueces: »Mi nombre es Margarita y soy hermana de Marx. Quiero decirles que mi hermano mintió. El mismo se hirió el muslo e introdujo en la herida: aguja, piedra y clavo.« Margarita decía la verdad, los esbirros se lanzaron tras Marx.

Agata, Jorge y yo cabalgamos hacia casa, donde llegamos ya entrada la noche.

35. Agathe était donc sortie de l'eau, prouvant ainsi qu'elle n'était pas une sorcière. Elle était sauvée. Pour ceux qui doutaient encore, une femme inconnue, qui s'avança alors devant les juges, dissipa tout soupçon: «Je m'appelle Margareta et je suis la sœur de Marx. Je veux dire que mon frère a menti. Il s'est taillé la peau de la cuisse lui-même et s'est mis dans la plaie l'aiguille, le silex et le clou.» Margareta disait vrai, les sbires se lancèrent à la poursuite de Marx, tandis qu'Agathe, Georges et moi nous partîmes à cheval chez nous, où nous ne parvînmes que tard dans la nuit.

35. So war es geschehen. Agata entkam dem Wasser und bewies dadurch, daß sie keine Hexe ist. Sie war gerettet. In denjenigen aber, die daran noch zweifelten, zersprengte den Verdacht ein unbekanntes Weib, das eben vor die Richter getreten war: »Ich heiße Margareta, ich bin Marksens Schwester. Ich will zeugen, daß mein Bruder gelogen hat. Er selber war es, der die Haut im Schenkel aufgeschlitzt und die Nadel, den Quarzstein und den Nagel in die Wunde gelegt hatte.« Margareta sprach die Wahrheit. Die Schergen sprengten Marks nach; ich, Agata und Georg ritten heim, wohin wir erst spät in der Nacht gelangten.

Sloveščina za vas

Slovene for you

Esloveno para Ud.

OSMA VAJA

Tožilnik (četrti sklon)

EIGHTH LESSON

Case of the Object (accusative)

OCTAVA LECCIÓN

Acusativo: Es el cuarto caso de la declinación eslovena y corresponde al complemento directo en la oración castellana

Moški spol — Masculine — Masculino:

Ednina: Množina:
Singular: Plural:
robec robce
brata brate

Ženski spol — Feminine — Femenino:

Ednina: Množina:
Singular: Plural:
sestro sestre
cigareto cigarete

Srednji spol — Neuter — Neutro:

Ednina: Množina:
Singular: Plural:
ravnilo ravnila

Pomnite:

Pri stvarih ima moški spol v ednini 4. sklon enak prvemu.
Pri živih bitjih je obrazilo za 4. sklon ednine -a.

Note:

Things, if masculine, have the accusative and nominative singular alike.
Living beings have the ending -a in the accusative singular.

No olvide:

Los sustantivos que se refieren a seres in animados del género masculino tienen en acusativo del singular la misma terminación que en el nominativo.
Para los seres animados, en su declinación en singular, el cuarto caso (Acusativo) termina en -a.

Izjema:

1. sklon množine od »las« je lasje,
4. sklon: lase.

Exception:

The Nominative of »a thread of hair« is in Plural: hair — lasje, the Accusative is: lase.

Excepción:

El nominativo (ter caso de la declinación) del plural de la palabra »las« (cabello) es lasje; y el acusativo (4to caso de la declinación) es lase.

Vaje

Odgovorite na vprašanja:

Exercises

Answer the questions:

Ejercicios

Responder a las preguntas:

1. Kaj imate v žepu? 2. Kaj imam v torbi? 3. Kje je časopis? 4. Kdo ima pero? 5. Kaj imajo učenci na mizi? 6. Ali imate denar? 7. Ali imate brate in sestre?

Postavi vprašanja:

Make questions:

Poner en la forma interrogativa:

1. Imam hišo in vrt. 2. Oni imajo veliko in lepo šolo. 3. Imam pero in svinčnik. 4. Imate lepe lase. 5. David ima brate in sestre. 6. Ivan ima vžigalico in cigarete v žepu. 7. Učitelj ima veliko knjigo. 8. Oni imajo omaro v sobi. 9. Deklica ima robec v torbi.

Postavi samostalniki v 4. sklon:

Put the nouns in the accusative:

Poner el sustantivo en el 4to caso (Acusativo):

1. Imamo (majhna hiša). 2. Učitelj ima (rjavi lasje). 3. Imate (dobra prijateljica)? 4. Imam (denar) v žepu. 5. V sobi imamo (mize, stoli). 6. Ti imaš samo (ena cigareta). 7. Moj prijatelj ima (kapa) na glavi. 8. Ali imaš (pomaranča)? 9. Rad imam (prijatelj).

Solske fraze:

Pridite k tabli!
Vstanite!
Sedite!
Govorite počasi!
Ali me razumete?
Ne razumem vas.
Pišite!
Zbrišite tablo!

School Phrases:

Come to the blackboard!
Get up!
Sit down!
Speak slowly!
Do you understand me?
I don't understand you.
Write!
Clean the blackboard!

Frases Escolares:

¡Pase al pizarrón!
¡Levántese!
¡Siéntese!
¡Hable lentamente!
¿Me comprende Ud.?
No le entiendo.
¡Escriba!
¡Borre el pizarrón!

pišejo nam

ALOIS VOVK IZ ARGENTINE

Rad bi poravnal naročnino RODNE GRUDE, ki sem jo do zdaj redno prejemal in zelo rad prebiral, raje, kot ves drugi tisk. Pošljite mi račun in za nekaj časa prenehajte pošiljati revijo, ker zaradi nesreče boleham na očeh. To pismo piše moja sosedka. Ko bom ozdravel, bom obnovil naročilo za to, Slovencem tako ljubo in zanimivo revijo. Lepe pozdrave vam in vsem Slovencem v domovini!

VINKO A. LEVSTIK IZ ITALIJE

Prijetno presenečen sem prejel RODNO GRUDO in jo še istega večera prebral. V mislih sem bil spet sladko povezan z rodno zemljo. Čestitam vam! Ta revija je res primeren list za slovenskega izseljenca. Tako lepo razumete rojake v tujini. Naročam se na RODNO GRUDO in prosim, da mi pošljete vse letošnje številke. Apeliram na vse rojake po svetu, da se naroče na revijo in da pridobivajo nove naročnike iz vrst tistih, ki RODNE GRUDE še nimajo. Menim, da ne bi smel biti v tujini naš rojak, ki bi ne imel te revije. Lepe pozdrave vsem Slovencem doma in v tujini. Hotel-Pension »Bled«, Rim, Via S. Croce in Gerusalemme, 40.

STONE KOCJAN IZ NEMCIJE

Zelo sem vesel RODNE GRUDE in brošurice VODNIK PO PRAVNIH PREDPISIH ZA JUGOSLOVANSKE IZSELJENCE. Prosim pošiljajte mi redno vašo revijo in SLOVENSKE IZSELJENSKO KOLEDAR. Pošiljam vam naročnino za oboje. Kako lepo bo, ko bom spet kaj več zvedel, kaj je novega v domovini. V tujini je vse, kar je iz domačega kraja, tako dragoceno. Čim dalj si zunaj, bolj si lačen in žejen domače zemlje. Tukaj je več Slovencev. Pokazal sem jim revijo in so jo vsi z zanimanjem pregledovali. Pošiljam vam naslova dveh novih naročnikov, Dragotina Komauerja in Stanislava Prosenjaka.

Veliko veselje nam prinašajo tudi Avsenkovi valčki in polke, ki jih poslušamo po radiu. Najbrž me razumete, kaj ne? Ko vam pišem, se mi zdi, da se v duhu pogovarjam z vami. Lepe pozdrave od vseh Slovencev.

ANTON SKORNSEK IZ NEMCIJE

RODNO GRUDO in VODNIK sem prejel, hvala! VODNIK je zelo dobrodošla brošura za vse nas. Temeljito sem ga proučil in tolmačil tudi ženi. Tako sem dobil odgovor na številna vprašanja kar naenkrat. Prav lep večer ste mi naredili tudi z RODNO GRUDO. Pozno v noč sem jo prebiral. Všeč mi je in prosim, da me opišete med redne naročnike. Prilagam naročnino. Obiščite naš kdaj! Lep pozdrav.

NADJA HONKYS IZ NOVE ZELANDIJE

Prejela sem RODNO GRUDO. Z velikim veseljem sem gledala slike naših krajev. Ljubljane skoraj več ne poznam, tako lepa je postala. Le pošiljajte mi stalno vašo revijo. Morda bi mi poslali še kakšne druge slovenske knjige? Tudi zame bo enkrat prišel dan, ko bom obiskala lepo rojstno domovino. Čeprav je povsod lepo, je doma najlepše. Iskrene pozdrave!

JOSEF DROFENIK IZ KANADE

Pošiljam naročnino za RODNO GRUDO, ki jo z velikim veseljem sprejemam. Priznati moram, da je opremljena z bogatimi in raznovrstnimi novicami. Prosim, da mi revijo še naprej redno pošiljate, ker mi pri naša novice iz rodne domovine. Vas lepo pozdravljam!

ALBERT ZUPPIN IZ SVEDSKE

Ponovno sem bil na obisku v domovini. Našel sem svoj dragi dom, drage starše in znance. Toplo smo se objeli pri nepričakovanem snidenju. Živeti v tujini, pomeni biti izgubljeni sin, ki ima vsega, a mu je srce žalostno, ker najdražjega le ne najde — svojega doma. Moram povedati, da sem kar ozdravel, ko mi je mama skuhala domače kosilo.

Ogledal sem si primorska mesta, tako so se spremenila, da ne poznam več tistih ulic; vse je novo, vse bolj moderno in vse bolj živo, polno turistov iz vseh krajev sveta. Jugoslavija se že uvršča med razvite moderne države. V rojstnem kraju Dekani pri Kopru sem srečal še dva izseljenca iz Kanade in dva iz Avstralije, ki so na obisku v rojstni domovini. Vsi smo bili srečni, ker smo bili spet na domačih tleh!

ZVONKO GROZNIK IZ AVSTRALIJE

Najprej prejmite lepe pozdrave od mene in moje družine iz daljne Avstralije. Prejel sem knjige od založbe MLADINSKA KNJIGA in pa vašo pošiljko barvnih diapozitivov. Pokazal sem jih prijateljem. Pravijo, da je zelo lepo od vas, ker tako skrbite za rojake po svetu, in da zaslužite največjo pohvalo. Rad bi še več posnetkov iz Primorske, okoli Solčave in Mosta na Soči.

LESZEK ADAMEK IZ POLJSKE

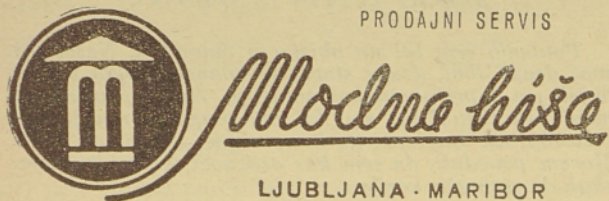
Po končani diplomi se nameravam povežati s Slovenci, ki so naročniki RODNE GRUDE. Mislim, da ni tako malo Slovencev na Poljskem in bi bilo prav, če bi vsi poznali vašo lepo revijo. Zelo sem vesel, če objavite moje vrstice v RODNI GRUDI, čeprav se malo bojim, da bo preveč napak, se namreč šele drugo leto učim slovenščino. Mnogo prišrčnih pozdravov vam in vsem Slovencem doma in v tujini pošilja prijatelj Poljak.

FRANC ČOP IZ BELGIJE

Po petnajstih mesecih sem zapustil bolnico in se z velikim veseljem podal na prostost. A v kratkem sem slišal za žalostno novico: društva »SLAVČEK« ni več. Menda so priletele ptice brez imena in oskubile lepega ptička. Se bolj žalosten sem, ko čitam v RODNI GRUDI, kako napredujejo slovenska društva po drugih nasebinah. Je že tako, kjer ni sloge, ni moči. Res škoda, da je bilo tako pri nas v Waterscheiu. »SLAVČEK« je prenehal prepevati, a ne po svoji krivdi. Da bi se nikjer več ne zgodilo, tako želim in pozdravljam iz vsega srca vsa naša društva po svetu, vam pa želim mnogo uspehov in napredka pri vašem delu. Se posebno pozdravljam uredništvo RODNE GRUDE.

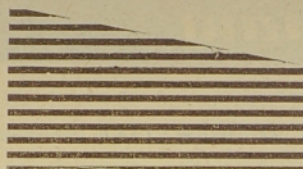
VSE ZA DOM,
SLUŽBO,
IZLET ALI DOPUST

vam nudi

PRODAJNI SERVIS

Pri nakupu za devize ali čeke dajemo
20 % popusta

**MIZARSKA
ZADRUGA
LJUBLJANA VIČ**

POSTOJNSKA ULICA 56

Telefon 20-410

Priporočamo se in pozdravljamo
vse slovenske rojake po svetu!

**GORENJSKA
PREDILNICA
ŠKOFJA LOKA**

PRIPOROČA SVOJE KVALITETNE IZDELKE

Vsem slovenskim izseljencem pošilja tople pozdrave

DELOVNI KOLEKTIV PREDILNICE V ŠKOFJI LOKI

PRI ŽGANJEKUHI
V HALOZAH

Foto: Stojan Kerbler

Že črček prepeva

Foto: Jože Gal

TRGATEV NA JERUZALEMU
V SLOVENSKIH GORICAH

